בעזהשי"ת

קונטרס

דו האסט אויף א עצה

ווי עס ווערט ערקלערט: אז ווען מען גלייבט אמת'דיג אינעם צדיק, באקומט מען קלארע און ריכטיגע עצות אויף יעדן פרט אין לעבן, וואויל איז דעם וואס האט 'אמונת חכמים' אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט.

פארגעלערנט דורך

כבוד קדושת הרב הצדיק מוהרא"ש זי"ע

ליל ששי שמיני תשע"ג

געבויעט אויף די ווערטער פון הייליגן רבי'ן, אדונינו מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און אויף די ווערטער פון זיין תלמיד, מורינו הגאון הקדוש

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און עס איז צוזאמגעפלאכטן מיט פסוקים פון תורה, נביאים, כתובים, און מאמרים פון אונזערע הייליגע חכמים פון גמרא און מדרשים און הייליגן זוהר.

עס איז געברענגט געווארן צום דרוק
דורך חסידי ברסלב - נוא יארק יצ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש
וויליאמסבורג
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש
בארא פארק
4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
718.384.1652

היכל הקודש
קרית יואל
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש
קרית יואל
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש
בלומינגראוו
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש
מאנסי
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש
ירושלים
רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

היכל הקודש
בני ברק
רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715

נדפס ע"י
קרן הדפסה היכל הקודש
2623 State Route 52
Liberty, NY 12754
718.387.2691
www.BreslevCenter.com

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב
212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב
212.444.9169

דו הָאסְט אוֹיךְ אַ עֵצָה

א.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן סא): דוּרְכְדֶעם וָואס אַ מֶענְטְש הָאט 'אֱמוּנַת חֲכָמִים', קֶען עֶר וִויסְן וִוי אַזוֹי צוּ גֵיין אוֹיפְן מִיטְל-וֶועג, אַז עֶר זָאל נִישְׁט צִיהֶען נִישְׁט אוֹיף רֶעכְטְס און נִישְׁט אוֹיף לִינְקְס, נָאר גֵיין אוֹיפְן גְלַייכְן וֶועג, און אַזוֹי מִשְׁפָּט'ן יֶעדֶע זַאךְ.

אָבֶּער גֶעוֶוענְלִיךְ גֵייט אַ מֶענְטְש עֶקְסְטְרֶעם, אָדֶער אִינְגַאנְצְן רֶעכְטְס אָדֶער אִינְגַאנְצְן לִינְקְס, צוּ גֵיין אִינְמִיטְן אִיז דִי שְׁוֶוערְסְטֶע זַאךְ, אָבֶּער אַז מֶען הָאט דִי רִיכְטִיגֶע

אֶמוּנָה אִין צַדִיקִים, וַוייזְן זֵיי וִוי אַזוֹי צוּ גֵיין אִינְמִיטְן; וַוייל נָאר זֵיי וֵוייסְן וָואס אִיז בֶּאֱמֶת רֶעכְטְס און וָואס אִיז בֶּאֱמֶת לִינְקְס, אַמָאל דַאכְט זִיךְ פַאר אַ מֶענְטְשׁ אַז דֶער צַדִיק הֵייסְט אִים גֵיין אוֹיף לִינְקְס און בֶּאֱמֶת אִיז עֶס גָאר רֶעכְטְס, און אַמָאל דַאכְט זִיךְ פַאר אַ מֶענְטְשׁ אַז עֶר גֵייט אוֹיף רֶעכְטְס און בִּיז דֶערְוַוייל גֵייט עֶר גָאר אוֹיף לִינְקְס.

וָואס הֵייסְט רֶעכְטְס [יְמִין], און וָואס הֵייסְט לִינְקְס [שְׂמָאל]?! "רֶעכְטְס" אִיז 'רוּחְנִיוּת', וָואס דָאס אִיז 'חֶסֶד'; און "לִינְקְס" אִיז 'גַשְׁמִיוּת', וָואס דָאס אִיז 'דִין' (עַיֵין זוֹהַר פַּרְשַׁת מַטוֹת, דַף רנט ע"ב).

דָאס הֵייסְט, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ וִויל נָאר דֶעם בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים, עֶר רֶעדְט נָאר צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן און פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, הָאט עֶר נָאר 'חֶסֶד', אַלֶעס גֵייט אִים גוּט, און מֶען קֶען פוּן אִים גָארְנִישְׁט צוּנֶעמֶען, וַוייל עֶר דַארְף גָארְנִישְׁט נָאר דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און וָואס דֶער בַּאשֶׁעפֶער וֶועט אִים גֶעבְּן דָאס וֶועט עֶר הָאבְּן, דֶערְפַאר בַּיי 'רוּחְנִיוּת' אִיז אַלֶעס 'חֶסֶד'. אָבֶּער לִינְקְס אִיז, וֶוען מֶען וִויל זַאכְן דָא אוֹיף דֶער וֶועלְט, און זַיין גְרוֹיס אוֹיף דֶער

וֶועלְט וְכוּ׳, אוּן פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז עֶס גֵייט נִישְׁט אַזוֹי וִוי מֶען וִויל אוּן אַלֶעס גֵייט אִים פּוּנְקְט פַארְקֶערְט, מְמֵילָא וֶוערְט עֶר אִינְגַאנְצְן צוּבְּרָאכְן (עַיֵין לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק ב, סִימָן פב), אָבֶּער אַז אַ מֶענְטְשׁ דְרֵייט אִיבֶּער, אוּן אַפִּילוּ דָא אִין אַלֶע גַשְׁמִיוּת׳דִיגֶע זַאכְן אוֹיף דֶער וֶועלְט - וָואס דָאס אִיז ׳לִינְקְס׳, מַאכְט עֶר אוֹיךְ פַאר ׳רֶעכְטְס׳, דָאס הֵייסְט, עֶר וֵוייסְט אַז אִין יֶעדֶע זַאךְ אִיז דָא דֶער בַּאשֶׁעפֶער, אוּן עֶר וִויל נָאר וָואס דֶער בַּאשֶׁעפֶער וִויל, דֶעמָאלְטְס גֵייט אִים אַלֶעס ׳כְּסֵדֶר׳, אָבֶּער אַז עֶר דְרֵייט אִיבֶּער אוּן אַפִּילוּ פוּן רֶעכְטְס מַאכְט עֶר לִינְקְס דֶעמָאלְטְס אִיז זֵייעֶר בִּיטֶער.

עֶס שְׁטֵייט אִין זֹהַר הַקָדוֹשׁ (קֹרַח קע״ו ע״א), אַז דָאס אִיז גֶעוֶוען דִי פְּגַם פוּן קֹרַח, אַז עֶר הָאט פַארְטוֹישְׁט לִינְקְס מִיט רֶעכְטְס, אוּן אַפִּילוּ רֶעכְטְס הָאט עֶר אוֹיךְ גֶעמַאכְט פַאר לִינְקְס; אוּן דָאס אִיז גֶעקוּמֶען פוּן **׳פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים׳** - עֶר הָאט נִישְׁט גֶעגְלֵייבְּט אִין מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, עֶר הָאט גֶעהַאלְטְן אַז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט אַלֵיין אוֹיסְגֶעקְלִיבְּן דָאס נְשִׂיאוּת פַאר זִיךְ, אוּן דִי כְּהוּנָה פַאר זַיין בְּרוּדֶער אַהֲרֹן, בִּיז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גֶעזָאגְט: מָארְגְן וֶועלְן מִיר זִיךְ

אִיבֶּערְצַייגְן, צוּ ׳אִיךְ׳ הָאבּ אוֹיסְגֶעקְלִיבְּן אַהֲרֹן, אָדֶער דֶער ׳בַּאשֶׁעפֶער׳ הָאט אִים אוֹיסְגֶעקְלִיבְּן; אָבֶּער וְויבַּאלְד קֹרַח הָאט נִישְׁט גֶעגְלֵייבְּט אִין מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, אִיז עֶר נֶעבֶּעךְ אַזוֹי פַארְקְרוּמְט גֶעוָוארְן בִּיז דִי עֶרְד הָאט זִיךְ גֶעעֶפֶענְט אוּן עֶר מִיט זַיין גַאנְצֶע מִשְׁפָּחָה זֶענֶען אַיינְגֶעזוּנְקֶען גֶעוָוארְן. דֶעמָאלְטְס הָאט מֶען זִיךְ אִיבֶּערְצַייגְט אַז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גָארְנִישְׁט גֶעטוּהְן פוּן זִיךְ אַלֵיין.

וַוייל דֶער צַדִיק זָאגְט נָאר וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וִויל, עֶר פַאר זִיךְ אַלֵיין שְׁפִּירְט אַז עֶר אִיז גָארְנִישְׁט, אַזוֹי וִוי מֶען זֶעהְט אַז וֶוען דֶער בַּאשֶׁעפֶער הָאט גֶעזָאגְט פַאר מֹשֶׁה רַבֵּינוּ: אַז עֶר אִיז דֶער גוּטֶער שְׁלִיחַ צוּ גֵיין אוֹיסְלֵייזְן דִי אִידְן, הָאט מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גֶע׳טַעֲנָה׳עט מִיטְן בַּאשֶׁעפֶער אוּן אִים גֶעבֶּעטְן (שְׁמוֹת ד, יג): **שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח; רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!** שִׁיק אַן אַנְדֶערְן נִישְׁט מִיר; אוּן עֶר הָאט נִישְׁט גֶעוָואלְט גֵיין[1].

[1] שְׁטֶעל דִיךְ פָּאר אַז מֶען זָאל הַיינְט בֶּעטְן אֵיינֶעם, עֶר זָאל וֶוערְן אַ ׳מַנְהִיג׳, וָואלְט עֶר זִיךְ גְלַייךְ גֶעלָאזְט קוֹיפְן אַלֶע רֶבִּי׳שֶׁע בְּגָדִים, אַ טִילֶעפּ וְכוּ׳ אוּן זִיךְ צוּגֶעכַאפְּט דֶערְצוּ, בְּשַׁעַת עֶס אִיז אַ מוֹרָא׳דִיגֶער אַחֲרָיוּת, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן

אוּן פַארְוָואס הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער טַאקֶע אוֹיסְגֶעקְלִיבְּן משֶׁה רַבֵּנוּ? ! וַוייל עֶר הָאט גֶעהַאט דִי טֶבַע פוּן 'גוּטְסְקֵייט אוּן רַחְמָנוּת'! אַזוֹי וִוי חַזַ"ל זָאגְן (שְׁמוֹת רַבָּה ב, ב): וֶוען משֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעוֶוען אַ פַּאסְטוּךְ אוּן גֶעפַּאשֶׁעט דִי שָׁאף פוּן יִתְרוֹ אִין מִדְבָּר, אִיז אִים אַמָאל אַנְטְלָאפְן אַ צִיגֶעלֶע, אוּן עֶר אִיז אִים נָאכְגֶעלָאפְן, בִּיז עֶר הָאט אִים עֶנְדְלִיךְ דֶערְגְרַייכְט, אוּן עֶר הָאט אִים גֶעגֶעבֶּען צוּ טְרִינְקֶען, אוּן אִים אוֹיפְגֶעהוֹיבְּן אוּן גֶעטְרָאגְן אוֹיפְן

חֵלֶק ב, סִימָן מז): וֶוען אַ עֶרְלִיכֶער אִיד זָאגְט תּוֹרָה הָאט עֶר נָאךְ אַ גְרֶעסֶערֶע שְׁרֶעק אוּן מוֹרָא, וִויפִּיל דִי שְׁרֶעק וָואס אַ מֶענְטְשׁ הָאט אִין דִי הֵיילִיגֶע טֶעג **רֹאשׁ הַשָּׁנָה** אוּן **יוֹם כִּיפּוּר**, וָואס דֶעמָאלְס בַּאפַאלְט יֶעדְן אַ שְׁרֶעק: וֶוער וֵוייסְט וָואס מֶען גֵייט מִיר מִשְׁפָּטְ'ן צוּם לֶעבְּן אָדֶער צוּם טוֹיט רַחְמָנָא לִצְּלָן. וַוייל בְּשַׁעַת מֶען גֵייט זָאגְן תּוֹרָה דַארְף מֶען וִויסְן, אַז עֶס וֶוערְט יֶעצְט נִגְזָר אַ דִין, אוּן וִוי אַזוֹי דוּ וֶועסְט דָאס מִשְׁפָּטְ'ן אַזוֹי וֶועט דָאס זַיין. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָאט דָאס אַמָאל מַסְבִּיר גֶעוֶוען, אַז אוֹיבּ אַ אִיד דַארְף 'הִתְחַזְקוּת' אוּן מֶען הָאט אִים גֶעזָאגְט 'מוּסָר – הִתְעוֹרְרוּת', הָאט מֶען אִים אָפְּגֶעהַאקְט דִי קָאפּ, פַארְקֶערְט אוֹיךְ, אַמָאל דַארְף מֶען אֵיינֶעם זָאגְן: דָאס אוּן דָאס טָאר מֶען נִישְׁט טוּהְן, אוּן אוֹיבּ אִיךְ זָאג אִים: נֵיין! עֶס אִיז גָארְנִישְׁט, דֶערְשְׁרֶעק דִיךְ נִישְׁט! הָאסְטוּ אִים וַוייטֶער אָפְּגֶעהַאקְט דֶעם קָאפּ; חַזַ"ל זָאגְן בְּפֵירוּשׁ (יוֹמָא פ"ה ע"ב): אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאגְט: אִיךְ וֶועל זִינְדִיגְן אוּן אִיךְ וֶועל תְּשׁוּבָה טוּהְן, אִיז מֶען נִישְׁט מְקַבֵּל זַיין תְּשׁוּבָה. [נָאר מִיר זִינְדִיגְן נִישְׁט חַס וְשָׁלוֹם וַוייל מִיר ווִילְן זִינְדִיגְן, נָאר וַוייל דֶער יֵצֶר הָרַע פַארְלֵייגְט זִיךְ אוֹיף אוּנְז מוֹרָא'דִיג שְׁטַארְק, מְמֵילָא וָואס זָאל מֶען טוּהְן? אוּנְז הָאמִיר אַ גְרוֹיסֶער יֵצֶר הָרַע].

רִיקְן, עֶר הָאט גֶעזָאגְט: בִּיזְט דָאךְ אַוַודַאי מִיד און אוֹיסְגֶעמוּטְשֶׁעט פוּן לוֹיפְן אַזוֹי סַאךְ! הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעזָאגְט: אִיךְ זֶעה בִּיזְט אַ גוּטֶער פַּאסְטוּךְ מִיט אַזוֹיפִיל רַחְמָנוּת, דֶערְפַאר מֶעגְסְטוּ זַיין דֶער 'מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל', דֶער גֶעטְרַייעֶר פַּאסְטוּךְ פַאר מַיינֶע טַייעֶרֶע שָׁאף - דִי אִידִישֶׁע קִינְדֶער.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב, סִימָן ז): אַ מַנְהִיג קֶען נָאר זַיין אֵיינֶער וָואס הָאט רַחְמָנוּת אוֹיף אַ צְוֵייטְן אִיד. און וִויבַּאלְד מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעוֶוען אֵיין שְׁטִיק גוּטְס, אַזוֹי וִוי חֲזַ"ל זָאגְן אוֹיךְ (סוֹטָה יב ע"א): אֵיינְס פוּן דִי נֶעמֶען פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעוֶוען 'טוֹבְיָה', וַוייל גְלַייךְ וֶוען עֶר אִיז גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן הָאט מֶען שׁוֹין גֶעזֶעהְן אַז עֶר אִיז גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן מִיט 'טוֹב' - פוּל מִיט גוּטְס.

כָאטְשִׁיג עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אִין מִדְרָשׁ (הוּבָא בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל קִידוּשִׁין פֶּרֶק ד, יָכִין אוֹת עז; וּבִנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ נְתִיב הַתּוֹרָה, שְׁבִיל ב, אוֹת ב): אַמָאל הָאט דֶער מֶלֶךְ פוּן כּוּשׁ גֶעוָואלְט וִויסְן, וָואס אִיז דֶער כֹּחַ פוּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ? הָאט עֶר גֶעשִׁיקְט

אֵיינֶעם וָואס קֶען גוּט נָאךְ מָאלְן, עֶר זָאל אִים אָפְּמָאלְן פּוּנְקְטְלִיךְ דִי צוּרָה פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, אוּן עֶר הָאט אִים טַאקֶע גֶעבְּרֶענְגְט אוּן גֶעוִויזְן דִי בִּילְד, דֶער קֶענִיג הָאט גֶעקֶענְט ׳חָכְמַת הַפַּרְצוּף׳, רוּפְט עֶר זִיךְ אָן: עֶר הָאט דָאךְ אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע מִדוֹת פוּן אַ **גַנָב, גַזְלָן, רוֹצֵחַ!** (עַיֵין בְּכוֹרוֹת ה ע״א; סַנְהֶדְרִין ק״י ע״א), הָאט מֶען אִים נָאכְדֶעם אוֹיפְגֶעקְלֶערְט אוּן אִיבֶּערְצַייגְט, אַז עֶר הָאט טַאקֶע גֶעהַאט דִי אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע מִדוֹת, נָאר עֶר הָאט דָאס אוֹיסְגֶעאַרְבֶּעט (עַיֵין דֶגֶל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם סוֹף פַּרְשַׁת כִּי תִשָּׂא, בֵּן פּוֹרַת יוֹסֵף פַּרְשַׁת וַיְחִי פֶּן ד, בְּשֵׁם הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב-הַקָדוֹשׁ זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ).

אוּן דָאס אִיז טַאקֶע דֶער עִיקָר מַעְלָה אוּן קוּנְץ פוּן אַ צַדִיק, אַז כָאטְשִׁיג עֶר הָאט אוֹיךְ גֶעהַאט אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע מִדוֹת, דָאךְ הָאט עֶר דָאס אוֹיסְגֶעאַרְבֶּעט אוּן אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וַוייל יֶעדֶע מֶענְטְשׁ וֶוערְט גֶעבּוֹירְן מִיט שְׁלֶעכְטֶע מִדוֹת, אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט אִין פָּסוּק (אִיּוֹב יא, יב): **אָדָם פֶּרֶא יִוָּלֵד** - אַ מֶענְטְשׁ וֶוערְט גֶעבּוֹירְן אַ וִוילְדֶער יוּנְג, מֶען דַארְף זִיךְ נָאר אוֹיסְאַרְבֶּעטְן.

און אוֹיף דֶעם דַארְף מֶען הָארֶעוֶוען, מֶען זָאל הָאבְּן גוּטֶע מִדוֹת.

וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אַמָאל גֶעזֶעהְן בַּיי זַיין תַּלְמִיד רֶבִּי נַפְתָּלִי, דֶעם כְּתַב יַד פוּן סֵפֶר הַמִדוֹת וָואס עֶר הָאט גֶעמַאכְט, הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶערוּפְן און גֶעזָאגְט: מַיין לִיבֶּער הַארְצִיגֶער בְּרוּדֶער! מַיין לִיבֶּער גֶעטְרֵייעֶר חָבֵר! אָט דֶער סֵפֶר הָאט מִיר גֶעמַאכְט פַאר אַ אִיד; וַוייל דוּרְךְ דִי וֶוערְטֶער וָואס שְׁטֵייט גֶעשְׂרִיבְּן אִין 'סֵפֶר הַמִדוֹת' הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אוֹיסְגֶעאַרְבֶּעט זַיינֶע מִדוֹת (חַיֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן שע"ט). אוֹיךְ הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי פַארְצֵיילְט (שִׁבְחֵי הָרַ"ן סִימָן כב; פְּעוּלַּת הַצַדִיק סִימָן קב): וֶוען עֶר אִיז גֶעוֶוען יוּנְג אִיז עֶר גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶער כַּעְסָן, עֶר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ גֶערֶעגְטֶער, בִּיז עֶר הָאט דָאס אוֹיסְגֶעאַרְבֶּעט אוֹיף אַזוֹי וַוייט אַז עֶר אִיז גֶעוָוארְן 'כּוּלוֹ טוֹב' – אִינְגַאנְצְן גוּט, אַז קַיין שוּם זַאךְ אִין דֶער וֶועלְט הָאט אִים בִּכְלַל נִישְׁט גֶעבַּאדֶערְט. און אַזוֹי אוֹיךְ בַּיי אַלֶע אַנְדֶערֶע מִדוֹת הָאט עֶר אַסַאךְ גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן בִּיז עֶר הָאט זִיךְ דָאס

אוֹיסְגֶעאַרְבֶּעט (עַיֵין שִׁבְחֵי הָרַ"ן סִימָנִים טז-כז; פְּעוּלַּת הַצַּדִיק סִימָנִים פח-קה).

און דִי בֶּעסְטֶע 'מִדָּה טוֹבָה' אִיז: 'רַחְמָנוּת', וַוייל אַ אִיד דַארְף שְׁטֶענְדִיג רַחְמָנוּת הָאבְּן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן, און אַז מֶען הָאט רַחְמָנוּת אוֹיף אַ צְוֵוייטְן, הָאט דֶער בַּאשֶׁעפֶּער אוֹיף אִים אוֹיף רַחְמָנוּת, אַזוֹי וִוי חַזַ"ל זָאגְן (שַׁבָּת קנ"א ע"ב): **כָּל הַמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחְמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם** - וֶוער עֶס הָאט רַחְמָנוּת אוֹיף מֶענְטְשְׁן, הָאט מֶען אוֹיף אִים רַחְמָנוּת פוּן הִימְל. און וֶועגְן דֶעם הָאט מֹשֶׁה רַבֵּינוּ זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ זַיין דֶער 'מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל', זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז נָאר צוּלִיבּ אֵיין גוּטֶע טֶבַע וָואס אַ מֶענְטְשׁ הָאט, קֶען עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ אַלֶעס גוּטְס.

ב.

דֶער פָּסוּק זָאגְט (דְבָרִים יז, יא): **לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל** - דוּ זָאלְסְט נִישְׁט אַוֶועקְגֵיין פוּן דִי וֶוערְטֶער פוּנֶעם 'צַדִיק' נִישְׁט אוֹיף רֶעכְטְס אָדֶער לִינְקְס. דַרְשְׁ'נֶען אוֹיף דֶעם חַזַ"ל (סִפְרִי שׁוֹפְטִים סִימָן קנד): אֲפִילוּ עֶר

זָאגְט דִיר אוֹיף רֶעכְטְס אַז דָאס אִיז לִינְקְס, אָדֶער אוֹיף לִינְקְס אַז דָאס אִיז רֶעכְטְס, גְלֵייבּ אִים אוּן אִים זָאלְסְטוּ פָּאלְגְן.

דָאס הֵייסְט פַאר אוּנְז קֶען זִיךְ אַמָאל דַאכְטְן וֶוען עֶס גֵייט אוֹיף אוּנְז אִיבֶּער דֶער 'מִדַת הַדִין' אַז דָאס אִיז 'שְׂמָאל', אָבֶּער דֶערְוַוייל אִיז עֶס דִי גְרֶעסְטֶע 'רַחְמָנוּת' פוּן בַּאשֶׁעפֶער, וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וִויל נִישְׁט דַיין שְׁלֶעכְטְס, עֶר וִויל נָאר דַיין גוּטְס. אוּן דָאס לֶערְנְט אוּנְז דֶער צַדִיק אוֹיס, אַז מֶען זָאל זִיךְ מְחַזֵק זַיין אַפִילוּ אִין דִי שְׁוֶוערְסְטֶע מַצָבִים.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי טַייטְשׁ (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב, סִימָן ז):

דָאס וָואס חַזַ"ל זָאגְן (שַׁבָּת נה ע"א): **אֵין יִסוּרִים בְּלֹא עָוֹן** – יִסוּרִים הֵייסְט נָאר וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט עֲבֵירוֹת, אָבֶּער אוֹיבּ הָאט עֶר נִישְׁט קַיין עֲבֵירוֹת שְׁפִּירְט עֶר נִישְׁט קַיין יִסוּרִים; אַדְרַבָּה עֶר וֵוייסְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וִויל אִים בְּרֶענְגֶען נֶענְטֶער צוּ אִים.

אוּן דָאס אִיז דֶער עִיקָר רַחְמָנוּת וָואס מֶען דַארְף הָאבְּן אוֹיף אִידִישֶׁע קִינְדֶער, וַוייל דֶער עִיקָר פוּן יֶעדְן אִיד אִיז דִי 'נְשָׁמָה', וָואס דָאס אִיז אֵיין שְׁטִיק 'רוּחְנִי', דֶער 'גוּף' אִיז נָאר אַזוֹי וִוי אַ קְלֵייד וָואס מֶען טוּט עֶס אוֹיס אוּן מֶען לֵייגְט עֶס אַרַיין אִין 'קֶבֶר', מְמֵילָא פַארְוָואס דַארְף מֶען זִיךְ אַזוֹי שְׁטַארְק זָארְגְן אוֹיפְן גוּף? פּוּנְקְט אַזוֹי וִוי אַ מֶענְטְשׁ וֶוען עֶר קוּמְט אַרַיין אִין שְׁטוּבּ טוּט עֶר זִיךְ אוֹיס זַיין מַאנְטְל אוּן עֶר הֶענְגְט דָאס אוֹיף, אוּן עֶר זָארְגְט זִיךְ יֶעצְט נִישְׁט וָואס טוּט זִיךְ מִיטְן קָאוֹט[2], דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ אִיז מִיטְן גוּף, מֶען דַארְף זִיךְ נִישְׁט אַזוֹי זָארְגְן פַארְן 'גוּף', עֶר וֶועט זִיךְ שׁוֹין אָפְּגֶעמֶען זַיינְס, אַז עֶר אִיז הוּנְגֶערִיג וֶועט עֶר עֶסְן, אַז עֶר אִיז שְׁלֶעפֶערִיג וֶועט עֶר גֵיין שְׁלָאפְן, עֶר פְרֶעגְט נִישְׁט פַארְדֶעם דִי נְשָׁמָה, אָבֶער פַארְוָואס זָאל מֶען נִישְׁט זָארְגְן פַאר דִי נְשָׁמָה, אִים צוּ גֶעבְּן וָואס עֶר דַארְף: תּוֹרָה, תְּפִלָּה, מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. אַזוֹי וִוי דֶער

---

[2] עֶס אִיז טַאקֶע דָא מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן נֶעבֶּעךְ אַ קְלֵיינֶעם שֵׂכֶל, אוּן וֶוען עֶר גֵייט אוֹיף אַ חֲתוּנָה, בְּשַׁעַת מֶען גֶעט דָארְט צוּ עֶסְן אַלֶע פַיינֶע עֶסְן, אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּילְט אַזוֹי שֵׁיין, אוּן מֶען טַאנְצְט, טְרַאכְט עֶר אַ גַאנְצֶע צַייט: אוֹי, וָואס טוּט זִיךְ מִיט מַיין קָאוֹט, אִיךְ הָאף אַז מֶען טְרֶעט נִישְׁט אוֹיף מַיין קָאוֹט וְכוּ'.

הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן כג)**: אוֹיבְן אִין הִימְל אִיז דָא אַסַאךְ נְשָׁמוֹת וָואס זֶענֶען הוּנְגֶערִיג אוּן דָארְשְׁטִיג אוּן נַאקֶעט, אוּן זֵיי וֵויינֶען: זֵיי ווילְן עֶסְן אוּן טְרִינְקְן, אוּן עֶפֶּעס אַ קְלֵייד אָנְצוּטוּהְן, בְּרֶענְגְט מֶען זֵיי צוּ עֶסְן אוּן טְרוּנְקְן אוּן קְלֵיידֶער, זָאגְן זֵיי: נִישְׁט דָאס מֵיינֶען מִיר, מִיר ווילְן תּוֹרָה אוּן תְּפִילָה, אָבֶער דָארְט אִיז שׁוֹין צוּ שְׁפֶּעט. לָאזְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אוֹיס מִיט אַן אִינְטֶערֶסַאנְטְן לָשׁוֹן: "וואוֹיל אִיז דֶעם מֶענְטְשׁ וָואס עֶסְט יֶעדְן טָאג אַפָּאר פְּרָקִים מִשְׁנַיוֹת, אוּן טְרִינְקְט אַפָּאר קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים, אוּן טוּט זִיךְ אָן מִיט מִצְווֹת".**

דֶערְפַאר אִיז כְּדַאי אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל שְׁטֶענְדִיג טְרָאגְן מִיט זִיךְ אַ מִשְׁנַיוֹת, אַזוֹי קֶען עֶר שְׁטֶענְדִיג אַריינְכַאפְּן אַפָּאר פְּרָקִים מִשְׁנַיוֹת דָא, אַפָּאר פְּרָקִים מִשְׁנַיוֹת דָארְט[3]**.**

[3] קוּמְט אָבֶער שׁוֹין דֶער יֵצֶר הָרַע אוּן צוּבְּרֶעכְט אִים: דָאס הֵייסְט נִישְׁט גֶעלֶערְנְט! דַארְף מֶען זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט צוּטוּהְן מַאכְן, אוּן פּוּנְקְט אַזוֹי ווִי 'בְּגַשְׁמִיוּת' אַז אַ מֶענְטְשׁ אִיז הוּנְגֶערִיג אוּן עֶר דַארְף עֶפֶּעס עֶסְן, וַוארְט עֶר נִישְׁט ווילַאנְג עֶס וֶועט קוּמֶען אַ סַארְוֶוער אוּן וֶועט אִים שַׁיין סֶערְווירֶען אוּן עֶר וֶועט קֶענֶען עֶסְן מִיט **יִשּׁוּב הַדַּעַת**, נֵיין! עֶר כַאפְּט אַ סֶענְדְווִיטְשׁ אָדֶער וָואס עֶס קוּמְט אִים אוּנְטֶערְן הַאנְט, אַבִּי עֶר קֶען עֶפֶּעס עֶסְן אוּן שְׁטִילְן זַיין הוּנְגֶער, פּוּנְקְט 'בְּרוּחָנִיוּת' זָאגְט עֶר, אַז עֶס הֵייסְט נִישְׁט גֶעלֶערְנְט נָאר סְתָּם גֶעזָאגְט, אוּן עֶר כַאפְּט נִישְׁט, אַז אוֹיב ווִיל עֶר וַוארְטְן צוּ לֶערְנֶען וֶוען עֶר

אַזוֹי אויך קֶען עֶר שְׁטֶענְדִיג אַרַיינְכַאפְּן וואו עֶר גֵייט נָאר אַפָּאר קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִים, און אַפָּאר דִיבּוּרִים צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, מִצְוֹת הָאבְּן מִיר בָּרוּךְ הַשֵּׁם, ווייל מִיר הָאבְּן אַ מְזוּזָה, צִיצִית, תְּפִלִין. אַזוֹי טְרָאגְט מֶען מִיט זִיךְ שְׁטֶענְדִיג עֶסְן און טְרִינְקֶען און קְלֵיידֶער פַאר דִי נְשָׁמָה, וָואס דָאס אִיז תּוֹרָה וּתְפִלָּה און מִצְוֹת.

קוּמְט אוֹיס אַז דֶער עִיקָר דַארְף אַ מֶענְטְשׁ זֶעהְן רַחְמָנוּת צוּ הָאבְּן אויף אִידִישֶׁע נְשָׁמוֹת, ווייל אַ אִידִישֶׁע נְשָׁמָה אִיז אַזַא הֵיילִיגֶע און אֵיידֶעלֶע זַאךְ אַז עֶס קֶען בִּכְלַל נִישְׁט זִינְדִיגְן, נָאר דֶער גוּף וָואס אִיז אַ 'גַשְׁמִי' שְׁלֶעפְּט אִים צוּ זִינְדִיגְן, דֶערְפַאר קֶען אַ אִידִישֶׁע נְשָׁמָה נִישְׁט פַארְנֶעמֶען קַיין עֲבֵירוֹת, און עֶר הָאט דֶערְפוּן מוֹרָא'דִיגֶע צַעַר און יִסוּרִים.

וֶועגְן דֶעם אִיז דֶער גְרֶעסְטֶער רַחְמָנוּת אויף אַ בָּחוּר, און עֶס אִיז אִים זֵייעֶר בִּיטֶער, דָאס קְלָאגְט יִרְמְיָה הַנָּבִיא (אֵיכָה א, טו): **קָ'רָא עָ'לַי מ'וֹעֵד לִ'שְׁבֹּר בַּ'חוּרָי** - בַּיים סַמֶ"ךְ

וֶועט הָאבְּן יִשּׁוּב הַדַעַת, וֶועט עֶר קֶענֶען אַזוֹי וַוארְטְן זִיבֶּעצִיג יָאר בִּיז עֶר וֶועט הָאבְּן יִשּׁוּב הַדַעַת.

מֶ"ם אִיז אַ גַאנְצֶער יוֹם טוֹב וֶוען עֶר קֶען צוּבְּרֶעכְן אַ בָּחוּר. אוּן דִי רָאשֵׁי תֵּיבוֹת דֶערְפוּן אִיז: **עֲמָלֵ"ק** אוּן **בִּלְעָ"ם**; וָואס **בִּלְעָם** הָאט אַרַיינְגֶעבְּרֶענְגְט **נִיאוּף** (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן מג, חַיֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן רמ"ד), אוּן **עֲמָלֵק** הָאט אָפְּגֶעקִילְט דֶעם מֶענְטְשׁ מִיט **פְּגַם הַבְּרִית** (עַיֵין רַשִׁ"י דְבָרִים כה, יח). אוּן דָאס אִיז דִי עֶרְגְסְטֶע צָרָה.

אָבֶער אַפִּילוּ אַ יוּנְגֶערְמַאן דַארְף מֶען אוֹיףְ רַאטֶעוֶוען, וַוייל מֶען לֶערְנְט לֵיידֶער מִיט יוּנְגֶעלַייט פַאלְשֶׁע לִימוּדִים פוּן חוּמְרוֹת, וָואס דָאס בְּרֶענְגְט נָאכְדֶעם אַז מֶען קוּמְט צוּ גְרָאבֶּע בִּיטֶערֶע עֲבֵירוֹת [4].

וֶועגְן דֶעם נָאר דָאס הֵייסְט אַ אֱמֶתֶ'ער מַנְהִיג, אַז עֶר הָאט רַחְמָנוּת אוֹיף בָּחוּרִים אוּן מֵיידְלֶעךְ, אוּן עֶר זָארְגְט

[4] לֵיידֶער זֶענֶען פַארְהַאנֶען מַדְרִיכִים פַאר חֲתָנִים אוּן יוּנְגֶעלַייט, וָואס זֶענֶען פָּשׁוּטֶ'ע מְנֻוָולִים, אוּן טֵיילְן אַיין: וְויפִיל מָאל יָא, אוּן וְויפִיל מָאל נִישְׁט וְכוּ'. בְּשַׁעַת זֵיי אַלֵיין הַאלְטְן נִיטְאַמָאל דֶערְבַּיי, אוּן אַפִּילוּ לָאמִיר זָאגְן עֶר הַאלְט יָא בַּיי דֶעם, טָאר עֶר אָבֶער נִישְׁט לֶערְנֶען פַאר אַנְדֶערֶע אַזוֹי, וַוייל מִיר הָאבְן אַ 'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' אוּן וֶוען מֶען טָאר נִישְׁט - טָאר מֶען גָארְנִישְׁט, וַוייל עֶס אִיז כָּרֵת רַחְמָנָא לִצְלָן, אוּן מֶען דַארְף זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְן אוֹיף דֶעם, אָבֶער וֶוען מֶען מֶעג - מֶעג מֶען, אָן צוּלֵייגְן קַיין שׁוּם חוּמְרוֹת אוּן פְּרִישׁוּת אוּן דָאס גְלַייכְן, וָואס פוּן דֶעם קוּמְט נָאכְדֶעם אַרוֹיס אַלֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען, אוּן יוּנְגֶעלַייט קוּמֶען נֶעבֶּעךְ צוּ בִּיטֶערֶע עֲבֵירוֹת.

זִיךְ אַז זֵיי זָאלְן חֲתוּנָה הָאבְּן, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ אוֹיף יוּנְגֶעלַייט פְּרָאבִּירְט עֶר מִיט אַלֶע כֹּחוֹת עֶס זָאל זַיין 'שָׁלוֹם בַּיִת' אוּן אַ 'קֵירוּב לְבָבוֹת' אִין אַ אִידִישֶׁע שְׁטוּבּ, וַוייל דָאס אִיז בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן דִי שֶׁענְסְטֶע מַתָּנָה: וֶוען אַ פָּארְפָּאלְק לֶעבְּט צוּזַאמֶען מִיט אַ לִיבְּשַׁאפְט, אוּן אַלֶעס פִירְט זִיךְ בִּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה. אוּן דָאס אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע מִצְוָה אִין דִי תּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית א, כח) מֶען זָאל חֲתוּנָה הָאבְּן, כְּדֵי מֶען זָאל נִיצוֹל וֶוערְן פוּן דֶעם בִּיטֶערְן חֵטְא.

אוּן אַז דֶער יְסוֹד אִיז שְׁטַארְק אִיז דֶער גַאנְצֶער בִּנְיָן שְׁטַארְק, אָבֶּער אַז דֶער יְסוֹד אִיז קַאלְיֶע אִיז שׁוֹין אַלֶעס קַאלְיֶע, דָאס הֵייסְט, אַז אַ מֶענְטְשׁ הָאט נִישְׁט רַחְמָנָא לִצְלָן קַיין שָׁלוֹם בַּיִת, מֶען קְרִיגְט זִיךְ אַרוּם, אוּן נָאכְדֶעם מִישְׁט מֶען שׁוֹין אַרַיין דִי עֶלְטֶערְן, בִּיז אֵיינֶער אַנְטְלוֹיפְט, דֶעמָאלְטְס אִיז זֵייעֶר בִּיטֶער, בְּשַׁעַת מֶען וָואלְט דָאס אַלֶעס גֶעקֶענְט פַארְמַיידְן אוּן זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט אָנְהֵייבְּן צוּ קְרִיגְן, אוֹיבּ עֶר וָואלְט וֶוען גֶעהַאט אַנְדֶערֶע הַנְהָגוֹת, רִיכְטִיגֶע הַנְהָגוֹת וִוי אַזוֹי מֶען גֵייט זִיךְ אוּם אִין אַ אִידִישֶׁע שְׁטוּבּ. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָאט אַמָאל

גֶעזָאגְט: אויף זַאכְן וָואס אִיז שַׁיָיך צְווִישְׁן 'עֶר' אוּן 'זִי' ווִי אַזוֹי זִיךְ אוּמְצוּגֵיין, וָואלְט אִיךְ גֶעדַארְפְט מַאכְן נָאכְאַמָאל אַזַאלֶעכֶע בֶּענְדֶער 'לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת' נָאר פַאר דֶעם אַלֵיין [אַנְדֶערֶע זָאגְן 8 מָאל אַזוֹיפִיל].

אוּן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְט אַז מֶען הָאט דֶעם רִיכְטִיגְן שָׁלוֹם בַּיִת, קֶען מֶען שׁוֹין נָאכְדֶעם בֶּעטְן אויף פַּרְנָסָה אויךְ, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְט בַּיי דֶעם אויךְ.

ג.

זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן סא): כְּדֵי זוֹכֶה צוּ זַיין אוּן שְׁטֶענְדִיג הָאבְּן דִי רִיכְטִיגֶע לִימוּדִים ווִי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן בַּיי יֶעדֶע זַאךְ, סַיי פַאר זִיךְ אוּן סַיי פַאר אַנְדֶערֶע, מוּז מֶען הָאבְּן 'אֱמוּנַת חֲכָמִים', אָבֶּער אויבּ אַ מֶענְטְשׁ אִיז פּוֹגֵם אִין אֱמוּנַת חֲכָמִים וֶוערְט עֶר גֶע'מִשְׁפָּט מִיט קָאכֶעדִיגֶע צוֹאָה (עֵירוּבִין כ"א ע"ב), אוּן דָאס גֵייט אַרוֹיף, אַז נָאךְ דָא אויף דִי וֶועלְט אִיז אִין זַיין קָאפּ דָא הֵייסֶע צוֹאָה, וֶוער רֶעדְט נָאךְ אויבּ לַאכְט עֶר אָפּ

רַחְמָנָא לִצְלָן פוּן הֵיילִיגֶע סְפָרִים וָואס אִיז מְחַזֵק יֶעדְן אִיד, אוּן בְּרֶענְגְט אַרַיין דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין יֶעדְן אֵיינְצִיגְן אִיד וָואס קוּקְט אַרַיין דֶערִין, אִיז אַוַודַאי אַז זַיין קָאפּ אִיז אִים אִינְגַאנְצְן צוּמִישְׁט פוּן דִי פַארְשְׁטִינְקֶענֶע רוֹיעֶךְ וָואס גֵייט אִים אַרוֹיף אִין קָאפּ (עַיֵין שָׁם בִּפְנִים סִימָן סא).

עֶס אִיז גֶעוֶועןְ אִין אוּמַאן אַ חֲבוּרָה וָואס מֶען הָאט זֵיי גֶערוּפְן: דִי חַבַּ״ד׳סְקֶער טִישׁ. זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען מְקוּרָב צוּם הֵיילִיגְן צֶמַח צֶדֶק זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ פוּן לִיוּבַּאוִויטְשׁ[5], אוּן וִויבַּאלְד אוּנְזֶערֶע לַייט הָאבְּן שְׁטֶענְדִיג מֵפִיץ גֶעוֶוען דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ׳ס סְפָרִים, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָאט גֶעלָאזְט צַוָואָה: אֵייעֶר עוּבְדָא זָאל זַיין ׳יָפִיצוּ מְעַיְינוֹתֶיךָ חוּצָה׳. אִיז מֶען אַרוּם גֶעגַאנְגֶען פַארְפְלֵייצְן סְפָרִים, הָאט אֵיינֶער פַארְפְלֵייצְט בַּיי זֵיי ׳לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן׳.

---

[5] צְווישְׁן זֵיי אִיז גֶעוֶוען רֶבִּי בָּרוּךְ אֶפְרַיִם זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה [עֶר אִיז גֶעוֶוען אַ ׳חוֹזֵר׳], וָואס הָאט מְחַבֵּר גֶעוֶוען דֶעם סֵפֶר ׳בְּאִבֵּי הַנַּחַל׳ אַ פֵּירוּשׁ אוֹיף לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן, אוֹיךְ רֶבִּי מֶענְדְל לִיטְוַואק זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וָואס עֶר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ טִיפֶער ׳מַשְׂכִּיל׳ [לוֹיט זֵייעֶר אוֹיסְדְרוּק].

ווי בַּאוואוּסְט זֶענֶען זֵייעֶרֶע סְפָרִים זֵייעֶר טִיף אִין קַבָּלָה, דֶערְפַאר אַז מֶען הָאט יֶעצְט גֶעבְּרֶענְגְט דֶעם לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן, און אֵיינֶער הָאט דָאס פּוּנְקְט אוֹיפְגֶעמַאכְט בַּיים צְוֵוייטְן חֵלֶק (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן סִימָן מ״ח), וואוּ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט: וְדַע, וִויסְן זָאלְסְטוּ אַז עֶס אִיז פַארְהַאן אַ בּוֹים וָואס וַואקְסְן אוֹיף דֶעם בְּלֶעטְלֶעךְ, וָואס יֶעדֶער בְּלֶעטְל דוֹיעֶרְט צוּ וַואקְסְן הוּנְדֶערְט יָאר! און דָאס גֶעפוּנְט זִיךְ אִין דִי גֶערְטְנֶער פוּן דִי שָׂרִים, און זֵיי רוּפְן דָאס ״דִי הוּנְדֶערְט יֶערִיגֶער״, און נָאךְ הוּנְדֶערְט יָאר, גֶעט עֶס אַרוֹיס אַ מוֹרָא׳דִיגֶע גֶערוּדֶער אַזוֹי וִוי וֶוען מֶען שִׁיסְט אַרוֹיס אַ קוֹיל. און אַזוֹי וִוי זֵיי הָאבְּן דָאס גֶעהֶערְט, נֶעמְט זִיךְ אֵיינֶער פוּן זֵיי [אַ לֵץ] צוּ לַאכְן: אַזַא אִינְטֶערְסַאנְטְן סֵפֶר הָאסְטוּ דָא גֶעבְּרֶענְגְט!

עֶס אִיז אָבֶער גֶעוֶוען דָארְט אוֹיךְ עֶרְלִיכֶע אִידְן, רוּפְן זֵיי זִיךְ אָן: גְלַייךְ וֶוען דוּ מַאכְסְט אוֹיף אַ סֵפֶר מַאכְסְטוּ שׁוֹין לֵיצָנוּת? לָאמִיר זֶעהְן וָואס שְׁטֵייט פַארְדֶעם און נָאכְדֶעם. אַזוֹי הָאבְּן זֵיי אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ לֶערְנֶען דִי תּוֹרָה פוּן אָנְהוֹיבּ, וואוּ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט: וֶוען אַ מֶענְטְשׁ

גֵייט אַרַיין אִין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם און עֶר וִויל זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, אִיז דֶער סֵדֶר אַז מֶען וַוייזְט אִים קוֹדֶם 'הִתְרַחֲקוּת', און עֶס דַאכְט זִיךְ אִים אַז מֶען שְׁטוּפְּט אִים אַוֶועק פון הִימְל, און מֶען דַארְף אִים נִישְׁט הָאבְּן, וַוייל עֶר זֶעהְט אַז עֶס אִיז אִים נָאךְ גֶעוָוארְן נָאךְ שְׁוֶוערֶער צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד וְכוּ', דַארְף עֶר אָבֶּער וִויסְן אַז דִי אַלֶע זַאכְן אִיז בְּלוֹיז רַחְמָנוּת און הִתְקַרְבוּת, און עֶר זָאל חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט אַרָאפּ פַאלְן פון דֶעם און זִיךְ נִישְׁט פַארְלִירְן, און אַ מֶענְטְשׁ דַארְף אוֹיף דֶעם הָאבְּן גְרוֹיס הִתְחַזְקוּת; דָאס הָאט זֵיי מוֹרָא'דִיג אִיבֶּערְגֶענוּמֶען.

וַוייל וִוי בַּאקַאנְט אִיז בַּיי זֵיי דָא מוֹרָא'דִיגֶע הִתְעוֹרְרוּת, און מֶען לֶערְנְט טִיפֶע דְרוּשִׁים אִין חֲסִידוּת און קַבָּלָה, אָבֶּער אַ מֶענְטְשׁ דַארְף דָאךְ הִתְחַזְקוּת וִוי אַזוֹי צוּ קֶענֶען אָנְגֵיין מִיט זַיין טָאג טֶעגְלִיכְן לֶעבְּן, טְרָאץ זַיינֶע בִּיטֶערֶע שְׁוֶועריקַייטְן מִיט פַּרְנָסָה און דָאס גְלַייכְן, וָואס אוֹיף דֶעם דַארְף מֶען הָאבְּן מוֹרָא'דִיג הִתְחַזְקוּת, דֶערְפַאר הָאט זֵיי דִי וֶוערְטֶער פוּנֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן זֵייעֶר אִיבֶּערְגֶענוּמֶען, און זֵיי הָאבְּן זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן נָאכְצוּפְרֶעגְן, בִּיז זֵיי זֶענֶען

אָנְגֶעקוּמֶען קַיין 'אוּמַאן', און יֶעדְן 'רֹאשׁ הַשָּׁנָה' פְלֶעגְן זֵיי קוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ'ס צִיּוּן, און מֶען הָאט זֵיי גֶערוּפְן "דִי חַבַּד'סְקֶער טִישׁ".

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט פַאר רֶבִּי נָתָן (חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן סִימָן שכ"ד): דוּ בִּיסְט אַ 'חַד בְּדָרָא' [אֵיינְצִיגֶער אִינֶעם דוֹר] מִיט זָאגְן אַזַאלֶעכֶע חִידוּשֵׁי תּוֹרָה. הָאט רֶבִּי נָתָן גֶעפְרֶעגְט (עַיֵּין בְּהַשְׁמָטוֹת סוֹף חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן, מַהֲדוּרַת הֵיכַל הַקוֹדֶשׁ): רֶבִּי! עֶס אִיז דָאךְ דָא דֶער 'רַב'? [דֶער הֵיילִיגֶער "בַּעַל הַתַּנְיָא" זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, וָואס עֶר הָאט גֶעקֶענְט זָאגְן טִיפֶע דְרוּשִׁים אִין חֲסִידוּת זִיבְּן אַכְט שָׁעָה אוֹיף אֵיינְמָאל], הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעעֶנְטְפֶערְט: אָבֶער וִוי הָאט עֶר דַיינֶע הַקְדָמוֹת.

וִוי בַּאוואוּסְט אִיז דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל הַתַּנְיָא זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל גֶעוֶועזְן זֵייעֶר גְרוֹיס, און דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אִים מוֹרָא'דִיג מַפְלִיג גֶעוֶועזְן און עֶר הָאט אִים גֶערוּפְן 'שַׂר הָאֶלֶף' (עַיֵּין פְּעוּלַּת הַצַּדִיק, סִימָנִים תתצב תתצג), אָבֶער דֶער עִיקָר שְׁלֵימוּת פוּן אַ צַדִיק אִיז אַז עֶר אִיז

אַ גוטער מלמד, דאָס הייסט, אַז דער תּלמיד זאָל אויך קענען.

ווייל וואָס הייסט אַ גוטער מלמד? אַז ער קען זיך אַראָפּלאָזן צו די קינדער מיט אַזאַ חכמה, אַז אַלע קינדער קענען גוט וואָס ער האָט געלערנט מיט זיי, כאָטשיג אויב איינער וועט זיך צו קוקן פון דער זייט, און ער וועט זעהן ווי אַזוי דער מלמד לאָזט זיך אַראָפּ צו זיי, צום ביישפּיל ביי די קלענערע כּתּות, אַז ער זיצט אויף דער ערד און שפּילט זיך מיט זיי מיט שפּילצייגן [לעגאָו"ס], און אַזוי לערנט ער זיי אויס די 'אַלף בית', און אַוודאי ביי אַ מלמד פון די גרעסערע קינדער, אַז ער לאָזט זיך אַראָפּ צו זיי, וועט מען זאָגן אַז דער מלמד איז נישט קיין גרויסער חכם, פאַרקערט מען קוקט אים אָן ווי אַ גרויסער שוטה, אָבער אין פאַקט וועט מען זיך איבערצייגן אַז דאָס קינד קען נאָכדעם גוט וואָס ער דאַרף קענען, און ווען דער א-ב יונגל קומט אַהיים שרייט ער מיט שמחה: מאַמי! איך קען שוין מאַכן אַ אַלף; און ער איז מסביר אַז אַ 'א' ווייזט, אַז אַ איד דאַרף שטענדיג זיין איינגעבויגן און

נִישְׁט זִיךְ הַאלְטְן שְׁטָאלְץ, אוּן אַז מִיט אֵיין הַאנְט נֶעמְט עֶר פוּן בַּאשֶׁעפֶער, אוּן מִיט דִי אַנְדֶערֶע הַאנְט גֶעט עֶר שׁוֹין וַוייטֶער פַאר אַנְדֶערֶע. אַ 'בֵּית' אִיז פַארְמַאכְט פוּן אַלֶע דְרֵיי זַייטְן נָאר אִין פְּרָאנְט אִיז דָאס אָפֶען (ב) וָואס דָאס וַוייזְט אַז אַ אִיד קוּקְט נָאר אוֹיף פָארְאוֹיס! מֶען קוּקְט נִישְׁט אוֹיף צוּרִיק וָואס אִיז גֶעוֶוען, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ קְרִיכְט מֶען נִישְׁט צוּ קוּקְן וָואס עֶס אִיז אוֹיבְן אוּן אוּנְטְן – וָואס אִיז הֶעכֶער מִיר אוּן אוּנְטֶער מִיר, נָאר וָואס אִיךְ הָאבּ יֶעצְט צוּ טוּהְן. 'גִימְל' זֶעהְט אוֹיס וִוי אֵיינֶער שְׁפְּרֵייט אוֹיס דִי פוּס צוּ לוֹיפְן, אוּן וואוּ לוֹיפְט עֶר? צוּם 'דַלֶת' צוּם אָרִימַאן וָואס הָאט נֶעבֶּעךְ דַלוּת, אוּן דֶער ד' שְׁטְרֶעקְט אוֹיס דִי הַאנְט פוּן אוּנְטְן וַוייל עֶר שֶׁעמְט זִיךְ צוּ נֶעמֶען צְדָקָה (עַיֵין שַׁבָּת ק"ד ע"א).

קוּמְט אוֹיס אַז כָאטְשִׁיג עֶר זִיצְט טַאקֶע מִיט דִי קִינְדֶער אוֹיף דֶער עֶרְד אוּן דָאס גְלַייכְן, אָבֶער נָאכְדֶעם וֶוען דִי קִינְדֶער קוּמֶען אַהֵיים קֶענֶען זֵיי גוּט, אוּן אַזוֹי מִיט דִי קִינְדֶער וָואס קֶענֶען שׁוֹין דַאוֶונֶען, אוּן לֶערְנֶען שׁוֹין חוּמָשׁ, מִשְׁנַיוֹת, גְמָרָא, אַז זֵיי קֶענֶען דָאס גוּט, אִיז אַ סִימָן

אַז דֶער מְלַמֵד הָאט אַזוֹי לֶעבֶּעדִיג גֶעקֶענְט אָפְּמָאלְן דָאס לֶערְנֶען, אוּן עֶס אַרָאפּבְּרֶענְגֶען אוֹיף אַזַא פְּרַאקְטִישְׁן גְרִינְגְן וֶועג, בִּיז דָאס קִינְד הָאט עֶס גוּט אוֹיפְגֶעכַאפְּט אוּן עֶר קֶען דָאס, דָאס הֵייסְט אַ גוּטֶער מְלַמֵד[6].

דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ אִיז אוֹיךְ בַּיים אַרַיינְבְּרֶענְגֶען אִין אַ מֶענְטְש ׳רוּחָנִיוּת אֱלֹקוּת׳ עֶר זָאל הָאבְּן אַ גֶעפִיל אִינֶעם

[6] אִיךְ הָאבּ גֶעהַאט אַ מַגִיד שִׁיעוּר, עֶר הָאט גֶעמֵיינְט אַז עֶס אִיז אַ חָכְמָה צוּ צוּבְּרֶעכְן בָּחוּרִים, בַּיי אִים הָאבְּן גֶעלֶערְנְט בָּחוּרִים פוּן דְרַייצְן פֶערְצְן יָאר, אוּן עֶר פְלֶעגְט שְׁטֶענְדִיג פְרֶעגְן דִי בָּחוּרִים שְׁוֶוערֶע קַשְׁיוֹת וָואס דֶער הֵיילִיגֶער מַהַרְשָׁ״א אַלֵיין הָאט נִישְׁט גֶעהַאט קַיין תֵּירוּץ אוֹיף דִי קַשְׁיָא אוּן גֶעשְׁרִיבְּן ׳וְצָרִיךְ עִיוּן׳, אוּן פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז יוּנְגֶע קִינְדֶער וָואס וֵוייסְן קוֹים וָואס דִי גְמָרָא תּוֹסְפוֹת זָאגְט, אוּן אַז דוּ פְרֶעגְסְט אִים נָאךְ אַ קַשְׁיָא פוּן מַהַרְשָׁ״א ווִי עֶר בְּלַייבְּט מִיט דִי קַשְׁיָא, וִוי אַזוֹי זָאל עֶר דָאס ווִיסְן ? ! אוּן מִיט דֶעם אַלֶעם הָאט עֶר מְבַזֶה גֶעוֶוען וִוי אַ סוֹטָה דֶעם בָּחוּר וָואס הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט עֶנְטְפֶערְן. [אוּן וֶוער הָאט דֶען גֶעקֶענְט עֶנְטְפֶערְן אוֹיבּ דֶער מַהַרְשָׁ״א אַלֵיינְס הָאט דָאס נִישְׁט גֶעקֶענְט עֶנְטְפֶערְן ? !] פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז עֶס הָאט נִישְׁט גֶענוּמֶען קַיין לַאנְגֶע צַייט אוּן דִי בָּחוּרִים הָאבְּן אִים זֵייעֶר פַיינְט גֶעהַאט, מֶען הָאט קוֹים גֶעוַוארְט עֶס זָאל זִיךְ עֶנְדִיגְן דִי יָאר כְּדֵי מֶען זָאל שׁוֹין פָּטוּר וֶוערְן פוּן אִים.

יָארְן שְׁפֶּעטֶער הָאבּ אִיךְ אִים גֶעטְרָאפְן אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל [עֶר אִיז גֶעוֶוען אַ חָשׁוּבֶ׳ער רָב], הָאט עֶר מִיךְ גֶעפְרֶעגְט, אוֹיף אַן אַנְדֶערְן מַגִיד שִׁיעוּר, פַארְוָואס בַּיי אִים זֶענֶען דִי תַּלְמִידִים גֶעבְּלִיבְּן נָאנְט, אוּן זֵיי הָאבְּן אִים נָאךְ לִיבּ, אוּן בַּיי מִיר נִישְׁט ? אִיךְ הָאבּ גֶעטְרַאכְט בַּיי מִיר, קֶען אִיךְ אִים דֶען זָאגְן דֶעם אֱמֶת אִין פָּנִים אַרַיין: אַז עֶר הָאט צוּבְּרָאכְן אַלֶע בָּחוּרִים, פַארְוָואס זָאל מֶען אִים לִיבּ הָאבְּן ? ! וַוייל עֶס אִיז נִישְׁט קַיין חָכְמָה צוּ צוּבְּרֶעכְן אַ תַּלְמִיד.

אֵייבֶּערְשְׁטְן, און קֶענֶען רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַארְף מֶען הָאבְּן אַ מוֹרָא׳דִיגְן גוּטְן מְלַמֵד וָואס זָאל קֶענֶען גוּט אַרוּמְשְׁפִּילְן מִיט אוּנְז, און קֶענֶען אַרַיינְבְּרֶענְגֶען אִין אַזַאלֶעכֶע פָּשׁוּטֶ׳ע מֶענְטְשְׁן ווִי מִיר זֶענֶען, אַז מִיר זָאלְן שׁוֹין אוֹיךְ שְׁפִּירְן אַז דֶער בַּאשֶׁעפֶער אִיז דָא מִיט אוּנְז, בִּיז מֶען קֶען שׁוֹין רֶעדְן צוּ אִים (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק א, סִימָן ל).

דָאס אִיז גֶעוֶוען דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי, וָואס עֶר אִיז גֶעקוּמֶען און עֶר הָאט מַלְבִּישׁ גֶעוֶוען דֶעם גַאנְצְן זֹהַר מִיט דִי תִּיקוּנִים, און דִי כִּתְבֵי הָאֲרִ״י אוֹיף אַזַא גְרִינְגְן שְׁפְּרַאךְ, אַז אַפִילוּ אַזַאלְכֶע נִידֶערִיגֶע מֶענְטְשְׁן ווִי מִיר זֶענֶען, זָאלְן שׁוֹין אוֹיךְ הָאבְּן אַ הַשָּׂגָה אִין ׳אֱלֹקוּת׳, און אוֹיךְ שְׁפִּירְן אַז דֶער בַּאשֶׁעפֶער אִיז דָא, בִּיז מֶען קֶען שׁוֹין אַפִילוּ רֶעדְן צוּם בַּאשֶׁעפֶער וָואס דָאס אִיז דִי הֶעכְסְטֶע מַדְרֵגָה (עַיֵין חַיֵי מוֹהֲרַ״ן סִימָנִים שסב-שסה).

און דָאס וֶועט מָשִׁיחַ אַרַיינְבְּרֶענְגֶען אִין דִי גַאנְצֶע וֶועלְט, אַזוֹי ווִי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (חַיֵי מוֹהֲרַ״ן סִימָן רסו, וְעַיֵין בְּהַשְׁמָטוֹת): אַלֶע גוּטְס וָואס מָשִׁיחַ וֶועט אוֹיפְטוּהְן אִין דִי וֶועלְט, קֶען אִיךְ אוֹיךְ שׁוֹין יֶעצְט

טוּהְן, נָאר דֶער חִילוּק פוּן מִיר בִּיז מָשִׁיחַ, אַז מָשִׁיחַ וֶועט מֶען מוּזְן פָּאלְגְן, אוּן עֶס וֶועט שׁוֹין נִישְׁט זַיין קַיין בְּחִירָה, אָבֶּער יֶעצְט אִיז נָאךְ יָא דָא אַ בְּחִירָה, אוֹיבּ מֶען וִויל פָּאלְגְט מֶען מִיר, אוּן אוֹיבּ מֶען וִויל נִישְׁט פָּאלְגְט מֶען מִיר נִישְׁט.

ד.

זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן סא): עֶס אִיז דָא פַארְשִׁידֶענֶע סְפָרִים אוּן עֶס וֶועט נָאךְ אַרוֹיסְקוּמֶען אָן אַ שִׁיעוּר סְפָרִים, אוּן אַלֶעס פֶּעלְט אוֹיס פַאר דִי וֶועלְט, אוּן מֶען טָאר חָלִילָה נִישְׁט אָפְּלַאכְן פוּן קַיין שׁוּם סֵפֶר, אָבֶּער וִוילַאנְג אַ מֶענְטְשׁ הָאט נִישְׁט קַיין אֱמוּנַת חֲכָמִים, הָאבְּן דִי סְפָרִים בַּיי אִים נִישְׁט קַיין וֶוערְד, אָבֶּער וֶוען עֶר טוּט תְּשׁוּבָה אוֹיף 'אֱמוּנַת צַדִיקִים' וֶוערְן דִי סְפָרִים צוּרִיק חָשׁוּב אִין זַיינֶע אוֹיגְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן שְׁמוּעֶסְט דָאס אוֹיס (לִקוּטֵי הֲלָכוֹת, קִדוּשִׁין הֲלָכָה ג, אוֹת כא): מֶען זֶעהְט אַז עֶס אִיז דָא סְפָרִים פוּן פְּשַׁט, רֶמֶז, דְרוּשׁ, סוֹד; אוּן פַאר יֶעדְן מֶענְטְשׁ צִיהְט

עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ פוּן דִי פִיר וֶועגְן[7], אוּן יֶעדֶע מֶענְטְשׁ דַארְף זִיךְ מְחַזֵק זַיין מִיט וָואס עֶס צִיהְט אִים. דָאךְ זֶעהְט מֶען אַז מֶענְטְשְׁן לַאכְן אָפּ פוּן הֵיילִיגֶע סְפָרִים, "דָאס אַז עֶס קוּמְט אַרוֹיס יֶעדְן טָאג טוֹיזֶענְטֶער שְׁמוּצִיגֶע מַאגַאזִינֶען רַחְמָנָא לִצְלָן, אוּן אַפִילוּ סְתָּם צַייטוּנְגֶען אָן אַ שִׁיעוּר, פוּן דֶעם לַאכְט נִישְׁט קֵיינֶער, אָבֶער אַז אֵיינֶער גֶעט אַרוֹיס אַ סֵפֶר'ל פוּן דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, קוּקְט מֶען שׁוֹין מִיט אַ קְרִים אוֹיג, הַיִתָּכֵן אַזַאנְס צוּ טוּהְן"... אַזוֹי וִוי מֶען זֶעהְט בַּיי אַלֶע פְרִיעֶרְדִיגֶע סְפָרִים, אַז אִין דִי הַקְדָמָה פַארְעֶנְטְפֶערְט זִיךְ דֶער בַּעַל מְחַבֵּר, פַארְוָואס עֶר הָאט גֶעמַאכְט דֶעם סֵפֶר,

---

[7] אַז דוּ וֶועסְט זָאגְן פַאר אַ 'לִיטְוַואק' אַ חַסִידִי'שְׁן טַייטְשׁ, וֶועט עֶר זָאגְן: דוּ דְרֵייסְט דָאךְ אִינְגַאנְצְן אוֹיס דֶעם פְּשַׁט פוּן פָּסוּק, נָאר אַז דוּ זָאגְסְט אִים אַ שְׁטִיקְל 'מֶשֶׁךְ חָכְמָה' [חִבְּרוֹ הַ'גָאוֹן' רֶבִּי מֵאִיר שִׂמְחָה מִדְוִוינְסְק זצוק"ל] וֶועט עֶר מוֹרָא'דִיג בַּאוואוּנְדֶערְן דֶעם 'סְבָרָא', אָבֶער אַז דוּ וֶועסְט דָאס זָאגְן פַאר אַ חַסִידִי'שְׁן אִיד, וֶועט עֶר זָאגְן: אַ גֶעשֶׁעפְּט הָאבּ אִיךְ צוּ עֶס אִיז יָא אַזוֹי 'פְּשַׁט' צוּ נִישְׁט. וַוייל עֶס אִיז אִים גָארְנִישְׁט מְחַזֵק, אָבֶער אַז דוּ זָאגְסְט אִים נָאךְ אַ שְׁטִיקְל 'נוֹעַם אֱלִימֶלֶךְ' אָדֶער פוּן אַן אַנְדֶערֶע חַסִידִי'שֶׁע סֵפֶר וֶוערְט עֶר זֵייעֶר פַארְפְלַאמְט אוּן עֶס נֶעמְט אִים אִינְגַאנְצְן אִיבֶּער, אָבֶער אַ 'סְפַרְדִי' פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט אִין קַיין מֶשֶׁךְ חָכְמָה, אוּן אוֹיךְ נִישְׁט קַיין חֲסִידוּת, נָאר אַז דוּ זָאגְסְט אִים עֶפֶּעס אַ גִימַטְרִיָא אָדֶער אַ רָאשֵׁי תֵּיבוֹת אוּן אַ רֶמֶז וֶוערְט עֶר אִינְגַאנְצְן אִיבֶּערְגֶענוּמֶען, אָבֶער אַ אַנְדֶערֶער פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט, וָואס אִיז שׁוֹין דֶען אַז דָאס בַּאטְרֶעפְט פוּנְקְט אַזוֹיפִיל אוּן אַזוֹיפִיל? נָאכְדֶעם אִיז דָא אַזַאלֶעכֶע וָואס הָאבְּן דַוְקָא לִיבּ עֶפֶּעס אַ טִיפְן 'סוֹד'. זֶעהְט מֶען אַז יֶעדְן מֶענְטְשׁ צִיהְט אַנְדֶערֶע סָארְט סְפָרִים.

און מֶען זָאל אִים נִישְׁט חוֹשֵׁד זַיין אַז עֶר הָאט דָאס גֶעטוּהְן פַאר זַיין כָּבוֹד וְכוּ׳ וְכוּ׳, בְּשַׁעַת עֶר דַארְף זִיךְ וֶוען בִּכְלַל נִישְׁט פַארֶענְטְפֶערְן, און אַז אֵיינֶער וִויל דָאס נִישְׁט לֶערְנֶען, זָאל עֶר דָאס גֶעזוּנְטֶערְהֵייט אַרָאפְּלֵייגְן פוּן זַיין הַאנְט, אֵיינֶער צְווִינְגְט אִים דֶען דָאס צוּ לֶערְנֶען? אָבֶּער פַארְוָואס דַארְף עֶר מַאכְן לֵיצָנוּת?! נָאר מִיט דֶעם אִיז עֶר מְגַלֶּה וֶוער עֶר אִיז, און אַז זַיין קָאפּ אִיז אִים אִינְגַאנְצְן פַארְשְׁמִירְט וִוי אַ בֵּית הַכִּסֵּא.

זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק א, סִימָן סא): עֶס אִיז דָא מַנְהִיגִים וָואס זֵיי טְרָאגְן דֶעם טִיטְל רֶבִּי, דָאךְ אִיז זֵייעֶר גַאנְצֶער לִימוּד אוֹיךְ פוּן דִי ׳מוּתְרוֹת׳ און אָפְּפַאל רַחְמָנָא לִצְלָן וָואס זֵיי הָאבְּן אִין קָאפּ, און עֶר קֶען זִיךְ אַלֵיין אוֹיךְ נִישְׁט ׳פִירְן׳ און אַוַודַאי נִישְׁט אַנְדֶערֶע, מְמֵילָא וֶועט עֶר דִיר נָאר ׳פַארְפִירְן׳. וֶועגְן דֶעם אִיז דֶער עִיקָר צוּ הָאבְּן אֱמוּנַת חֲכָמִים וָואס דֶעמָאלְטְס הָאט מֶען שׁוֹין אַלֶעס, אָבֶּער אַז מֶען הָאט נִישְׁט קַיין אֱמוּנַת חֲכָמִים הָאט מֶען גָארְנִישְׁט.

און מֶען דַארְף זִיךְ פוּן אַזַא מֶענְטְשׁ זֵייעֶר הִיטְן, וַוייל אַז עֶר הָאט נִישְׁט קַיין אֱמוּנַת חֲכָמִים גְלֵייבְּט עֶר אִינֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיךְ נִישְׁט. אַזוֹי וִוי דֶער מְכִילְתָּא (בְּשַׁלַח סִימָן ו׳) פְרֶעגְט, אוֹיפְן פָּסוּק (שְׁמוֹת יד, לא): **וַיַּאֲמִינוּ בַּה׳ וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ**. אוֹיבּ הָאבְּן דִי אִידְן גֶעגְלֵייבְּט אִין משֶׁה, אִיז דָאךְ אַוַודַאי אַז זֵיי הָאבְּן גֶעגְלֵייבְּט אִינֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, פַארְוָואס דַארְף דָאס דֶער פָּסוּק אַרוֹיסְזָאגְן? נָאר זָאגְט דִי מְכִילְתָּא: דִי תּוֹרָה וִויל אוּנְז לָאזְן לֶערְנֶען, אַז אוֹיבּ מֶען גְלֵייבְּט אִין משֶׁה, אִיז אַזוֹי וִוי מֶען גְלֵייבְּט אִינֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין; וַוייל דֶער צַדִיק אִיז דֶער וָואס אִיז מְגַלֶה דֶעם בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים, און נָאר דוּרְךְ אִים וֵוייסְט מֶען פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער הֵיילִיגֶער צַאנְזֶער רָב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט פַאר הָרַב הַקָדוֹשׁ רֶבִּי שִׁמְעוֹן סוֹפֵר זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ דֶער זוּהְן פוּנֶעם הֵיילִיגְן חַתַם סוֹפֵר זְכוּתוֹ יָגֵן

עָלֵינוּ[8]: דו וֵוייסְט פַארְוָואס דַיין טַאטֶע דֶער הֵיילִיגֶער **חֲתַם סוֹפֶר** אִיז אַזוֹי גְרוֹיס? וַוייל עֶר הָאט גֶעהַאט אַזַא גְרוֹיסְן רֶבִּי׳ן וִוי דֶער הֵיילִיגֶער **רֶבִּי נָתָן אַדְלֶער זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ**. מֶען זָאגְט נָאךְ פוּן צַדִיקִים פַארְקֶערְט אוֹיךְ: צוּ הָאבְּן אַזַא גְרוֹיסְן רֶבִּי׳ן וִוי רֶבִּי נָתָן אַדְלֶער דַארְף מֶען זַיין אַ חֲתַם סוֹפֶר.

דֶערְפַאר אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז גֶעהָאלְפְּן אַז מִיר זֶענֶען נִישְׁט קַיין מִתְנַגְדִים אוֹיפְּן הֵיילִיגְן רֶבִּי׳ן[9], דַארְף מֶען זִיךְ מִיט דֶעם מוֹרָא׳דִיג מְחַיֶה זַיין: אִיךְ וָואלְט נָאךְ גֶעקֶענְט – מִיט אַלֶע מַיינֶע גְרָאבֶּע עֲבֵירוֹת אוּן מַיינֶע יְרִידוֹת וואוּ אִיךְ בִּין אַרָאפּ גֶעפַאלְן – מַאכְן לֵיצָנוּת פוּן

---

[8] וִוי בַּאווּאוּסְט הָאט גֶעהֶערְשְׁט אַ שְׁטַארְקֶע נָאנְטְשַׁאפְט צְוִוישְׁן זֵיי אוּן דֶער הֵיילִיגֶער דִבְרֵי חַיִים זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ הָאט אִים גֶעהָאלְפְן מִיט אַלֶע כּוֹחוֹת, אוּן אַז עֶר זָאל קֶענֶען וֶוערְן רָב אִין קְרָאקָא וְכוּ׳.

[9] וַוייל אַז מֶען זָאל זִיךְ קֶענֶען אָנְרוּפְן תַּלְמִידִים פוּנֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי׳ן דַארְף מֶען גוּט קֶענֶען דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ׳ס סְפָרִים אוּן פָאלְגְן יֶעדֶע זַאךְ, אָבֶּער לְכָל הַפָּחוֹת קַיין מִתְנַגְדִים זֶענֶען מִיר נִישְׁט אוֹיפְּן הֵיילִיגְן רֶבִּי׳ן, וָואס דָאס אַלֵיין אִיז שׁוֹין אַ גֶעוַואלְדִיגֶע שִׂמְחָה, אִין ׳עָלִים לִתְרוּפָה׳ אִיז דָא אַסַאךְ בְּרִיוְון וואוּ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן שְׁרַייבְּט פַאר זַיין זוּהְן: דַאנְקֶען גָאט אַז אִיךְ קְרִיג נִישְׁט אוֹיף דֶעם רֶבִּי׳ן; זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז אַפִילוּ דֶער גְרוֹיסֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעקֶענְט מְחַיֶה זַיין מִיט עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ נָאר מִיט דֶעם.

דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ׳ס סְפָרִים אוֹיךְ, בָּרוּךְ הַשֵּׁם אַז אִיךְ מַאךְ נִישְׁט קַיין לֵיצָנוּת פוּן דִי סְפָרִים, נָאר פּוּנְקְט פַארְקֶערְט דָאס אִיז מַיין חַיוּת אוּן הִתְחַזְקוּת.

ה.

מִיט דֶעם וֶועלְן מִיר פַארְשְׁטֵיין וָואס אִיז גֶעוֶוען דִי פְּגַם פוּן ׳נָדָב וַאֲבִיהוּא׳, וָואס חַזַ״ל רֶעכֶענֶען אוֹיס (וַיִקְרָא רַבָּה כ, ו; וְעַיֵין רַשִׁ״י וַיִקְרָא כד, ב) פַארְשִׁידֶענֶע פֶּעלֶערְס וָואס זֵיי הָאבְּן גֶעטוּהְן אַז צוּלִיב דֶעם זֶענֶען זֵיי גֶעשְׁטָארְבְּן, רֶבִּי אֱלִיעֶזֶר זָאגְט: עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ פְּגַם אִין ׳אֱמוּנַת חֲכָמִים׳, זֵיי הָאבְּן גֶע׳פַּסְקֶ׳נְט אַן הַלָכָה אִין דִי גֶעגְנְוַוארְט פוּן זֵייעֶר רֶבִּי׳ן מֹשֶׁה; רֶבִּי יִשְׁמָעֵאל זָאגְט: זֵיי זֶענֶען אַרַיין אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ וֶוען זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען אָנְגֶעטְרִינְקֶען; נָאךְ אַ טַעַם: וַוייל זֵיי הָאבְּן נִישְׁט חֲתוּנָה גֶעהַאט; אוֹיךְ וַוייל זֵיי הָאבְּן נִישְׁט גֶעהַאט קַיין קִינְדֶער (עַיֵין זוֹהַר אַחֲרֵי דַף נז).

קוּמְט אוֹיס אַז עֶס הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן מִיט דֶעם פְּגַם פוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים: אַז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז דָא, פַארְוָואס זָאלְט עֶטְץ אוֹיפְשְׁפְּרִינְגֶען אוּן אַלֵיינְס פַּסְקֶ׳עֶנֶען?! אוּן פוּן דֶעם

איז נָאכְדֶעם אַרוֹיסְגֶעקוּמֶען אַז זֵיי הָאבְּן זִיךְ אָנְגֶעטְרִינְקֶען, וַוייל דִי מִינוּט וָואס מֶען גֵייט אַוֶועק פוּנֶעם צַדִיק, און מֶען מֵיינְט אַז מֶען פַּארְשְׁטֵייט שׁוֹין אַלֵיין, וֶוערְט מֶען גְלַייךְ דֶערְבִּיטֶערְט און צוּבְּרָאכְן, מְמֵילָא נֶעמְט מֶען זִיךְ טְרִינְקֶען וַויין, אַזוֹי וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (מִשְׁלֵי לא, ו) **תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד, וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ** - אַ דֶערְבִּיטֶערְטֶער מֶענְטְשׁ טְרִינְקְט וַויין און בִּיר.

נָאךְ אַ פְּגַם הָאבְּן זֵיי גֶעהַאט, אַז זֵיי הָאבְּן גֶעקוּקְט הֶעכֶער וִוי זֵייעֶר הַשָּׂגָה (וַיִקְרָא רַבָּה כ, י), און נִישְׁט גֶעוָואלְט לֶעבְּן מִיטְן מְצִיאוּת, און דָאס הָאט זֵיי גֶעבְּרֶענְגְט אַז זֵיי זָאלְן נִישְׁט וֶועלְן חֲתוּנָה הָאבְּן; וַוייל דִי סִיבָּה פַּארְוָואס אַ מֶענְטְשׁ וִויל נִישְׁט חֲתוּנָה הָאבְּן, וַוייל עֶר טְרַאכְט, פַּארְוָואס דַארְף אִיךְ הָאבְּן אַן עוֹל אוֹיפְן קָאפּ: צָאלְן דִירָה גֶעלְט, זָארְגְן אוֹיף עֶסְן, בַּאצָאלְן שְׂכַר לִימוּד, קִינְדֶער וָואס זָאלְן טַאנְצְן אוֹיפְן קָאפּ, און אִיךְ זָאל זִיךְ מוּזְן אָפְּגֶעבְּן מִיט זֵיי? נָאכְדֶעם אַפִּילוּ מֶען אִיז שׁוֹין יָא מַסְכִּים חֲתוּנָה צוּ הָאבְּן וִויל מֶען שׁוֹין נִישְׁט הָאבְּן קַיין קִינְדֶער.

אָבֶער דִי שְׁלֵימוּת אִיז אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל יָא דוּרְכְגֵיין דִי אַלֶע זַאכְן, און לֶעבְּן דָא אויף דֶער וֶועלְט, מִיט אַ וַוייבּ און מִיט קִינְדֶער, און מִיט דֶעם אַלֶעם זָאל מֶען זִיךְ קֶענֶען פוּן דָארְט אויפְהֵייבְּן צוּם בַּאשֶׁעפֶער, אָבֶער צוּ דֶעם דַארְף מֶען הָאבְּן 'אֱמוּנַת חֲכָמִים'.

וֶועגְן דֶעם אַז אַ מֶענְטְשׁ אִיז מְקוּרָב צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן אִיז אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי מְחַזֵק און מְעוֹדֵד און מְשַׂמֵחַ, אַז אַפִילוּ עֶר אִיז שׁוין דוּרְכְגֶעפַאלְן מִיט וָואס מֶען טָאר נִישְׁט, דָאךְ זָאל עֶר חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט וֶוערְן צוּפַאלְן, און דָאס אִיז דִי שְׁלִיסְל און דִי גַאנְצֶע זַאךְ פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן: "הִתְחַזְקוּת". וַוייל יֶעדֶער מֶענְטְשׁ הָאט זִיךְ זַיינֶע נִסְיוֹנוֹת וָואס עֶר גֵייט דוּרְךְ, און מֶען טָאר קֵיינְמָאל נִישְׁט אַוֶועק מַאכְן יֶענֶעמְס נִסָיוֹן, וַוייל יֶעדֶער לוֹיט זַיינֶע כּוֹחוֹת הָאט עֶר אַ שְׁוֶוערֶע בִּיטֶערֶע מַצָב, אֵיינֶער הָאט נִישְׁט קַיין 'פַּרְנָסָה', אָדֶער 'שָׁלוֹם בַּיִת', אָדֶער 'קִינְדֶער', אָדֶער 'נַחַת פוּן קִינְדֶער', יֶעדְן מֶענְטְשׁ פְּרוּבִּירְט מֶען אוֹיס אויף אַן אַנְדֶערֶע וֶועג.

אָבֶער אַז מֶען אִיז מְקוּרָב צוּם צַדִּיק שַׁיינְט עֶר אַרַיין אִין אוּנְז וִוי אַזוֹי מֶען זָאל זִיךְ קֶענֶען דֶערְהַאלְטְן טְרָאץ אַלֶע שְׁוֶועריקַייטְן, און נִישְׁט אָפְּלָאזְן דָאס אִידִישְׁקֵייט, נָאר פוּנְקְט פַארְקֶערְט, דוּרְכְן צַדִּיק בַּאקוּמְט מֶען אַזַא מִין חַיוֹת און הִתְחַזְּקוּת, אַז מֶען קוּמְט דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן שַׁחֲרִית מִנְחָה מַעֲרִיב, און מֶען אִיז שׁוֹין מוֹרָא׳דִיג פְּרֵיילִיךְ מִיט דִי מִצְווֹת וָואס מֶען הָאט שְׁטֶענְדִיג, וַוייל נָאר דִי מִצְווֹת וֶועט מִיטְגֵיין מִיטְן מֶענְטְשׁ אוֹיף אֵייבִּיג, און אַז אַ מֶענְטְשׁ פְרֵיידְט זִיךְ מִיט אַ מִצְוָה, אִיז אַ סִימָן אַז עֶר הָאט אַ רֵיין הַארְץ, און אַז עֶר הָאט נִישְׁט קַיין קַשְׁיוֹת אוֹיפְן אֵייבֶּערְשְׁטְן (סֵפֶר הַמִּדוֹת אוֹת שִׂמְחָה סִימָן א), וָואס דָאס אִיז דִי הֶעכְסְטֶע מַדְרֵיגָה, צוּ זַיין אַ פָּשׁוּטֶ׳ער אִיד.

און אַזוֹי גֶעט דֶער צַדִּיק אַרַיין אִינֶעם מֶענְטְשׁ אַ הִתְחַזְּקוּת: פַארְוָואס זָאל מֶען נִישְׁט זַיין אִין מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, און יֶעדְן טָאג לֶערְנֶען אַבִּיסְל דֶערְפוּן, און אַז מֶען הָאט אַ שְׁטַארְקְן רָצוֹן: אִיךְ מוּז דוּרְךְ לֶערְנֶען שַׁ״ס! דֶעמָאלְטְס קֶען מֶען עֶס בַּאוַוייזְן; בִּפְרַט אַז מֶען פָאלְגְט דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי׳ן וָואס הָאט אוּנְז אוֹיסְגֶעלֶערְנְט

אַ ׳דֶרֶךְ הַלִימוּד׳ אַז אַפִילוּ מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט זָאל מֶען זָאגְן דִי וֶוערְטֶער וָואס מֶען לֶערְנְט (שִׂיחוֹת הָרַ״ן סִימָן עו), דַארְף מֶען נָאר נֶעמֶען דִי גְמָרָא און זָאגְן, קוּקְט אָבֶּער דֶער מֶענְטְשׁ דָאס אָן וִוי אַ לֵיצָנוּת: פָּשׁוּט זָאגְן, עֶס הֵייסְט דָאךְ נִישְׁט גֶעלֶערְנְט! בְּרֶענְגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק א, סִימָן ע״ד), וָואס עֶס שְׁטֵייט אִין זֹהַר הַקָדוֹשׁ (קְדוֹשִׁים דַף פה ע״ב): עֶס אִיז פַארְהַאנֶען מֶענְטְשְׁן וָואס פְּלָאגְן זִיךְ צוּ לֶערְנֶען דִי תּוֹרָה און זֵיי פַארְשְׁטֵייעֶן נִישְׁט, און זֵיי קֶענֶען נִיטְאַמָאל זָאגְן דִי עִבְרֵי גֶעהֶערִיג, דָאךְ אָבֶּער אִין הִימְל מַאכְט מֶען דֶערְפוּן אַ גַאנְצֶער עֵסֶק, און יֶעדֶע אֵיינְצִיגֶע וָוארְט גֵייט אַרוֹיף, און דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פְרֵיידְט זִיךְ דֶערְמִיט, און עֶר פְּלַאנְצְט דָאס אַיין לֶעבְּן טַייךְ, און עֶס וַואקְסְט דֶערְפוּן רִיזִיגֶע בֵּיימֶער וָואס זֵיי הֵייסְן עַרְבֵי נַחַל.

אוֹיךְ דִי גְמָרָא זָאגְט עֶס (עֲבוֹדָה זָרָה, י״ט ע״א): **לְעוֹלָם לִיגְרוֹס אִינָשׁ וְהָדָר לִסְבּוֹר וְאַף עַל גַּב דְלָא יָדַע מַאי קָאָמַר** – שְׁטֶענְדִיג זָאל אַ מֶענְטְשׁ קוֹדֶם אָפְּלֶערְנֶען, כָאטְשׁ עֶר פַארְשְׁטֵייט אַפִילוּ נִישְׁט וָואס עֶר זָאגְט, און נָאכְדֶעם וֶועט

עֶר שׁוֹין זוֹכֶה זַיין און קֶענֶען פַארְשְׁטֵיין דִי פְּשַׁט פוּן אַלֶעם.

נָאר דִי סִבָּה פַארְוָואס אַ מֶענְטְשׁ טוּט דָאס נִישְׁט אִיז, וַוייל עֶר הָאט עַצְלוּת, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק א, סִימָן קפט): מֶען דַארְף זִיךְ זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן פוּן צוּבְּרָאכֶענְקֵייט און פוֹילְקֵייט, וַוייל דֶער עִיקָר מִיט וָואס דֶער שְׂלַאנְג [יֵצֶר הָרַע] כַאפְּט דֶעם מֶענְטְשׁ און בַּייסְט אִים, אִיז מִיט עַצְבוּת און עַצְלוּת; און דָאס גֵייט צוּזַאמֶען, וַוייל וִוי נָאר אַ מֶענְטְשׁ אִיז טְרוֹיעֶרִיג וֶוערְט עֶר שׁוֹין אוֹיךְ פוֹיל, און פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז מֶען אִיז פוֹיל קוּמְט מֶען צוּ גָארְנִישְׁט אָן, אַזוֹי וִוי דִי וֶועלְט זָאגְט אַ וֶוערְטְל: אַז מֶען אִיז פוֹיל, הָאט מֶען נִישְׁט אִין מוֹיל.

מִיר זָאגְן דְרֵיי מָאל אַ טָאג ׳אַשְׁרֵי׳ (תְּהִלִּים קמ״ה), און חֲזַ״ל זָאגְן (בְּרָכוֹת ד׳ ע״ב): וֶוער עֶס זָאגְט דְרֵיי מָאל אַ טָאג דִי קַאפִּיטְל ׳תְּהִלָּה לְדָוִד׳ אִיז פַארְזִיכֶערְט אַז עֶר אִיז אַ בֶּן עוֹלָם הַבָּא, וַוייל דִי פְּסוּקִים זֶענֶען אוֹיסְגֶעשְׁטֶעלְט לוֹיט דִי אַלֶף בֵּית, און אוֹיךְ אִיז דָא דָארְט דִי פָּסוּק (שָׁם, טז):

פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן[10]. דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין, וָואס אִיז אַזוֹי גְרוֹיס אַז מֶען זָאגְט דֶעם פָּסוּק פוּן 'פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ'?! אוֹיךְ וָואס אִיז דֶער לָשׁוֹן: **וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן** - דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זֶעטִיגְט יֶעדְן מֶענְטְשׁ מִיט 'רָצוֹן', עֶס וָואלְט גֶעדַארְפְט שְׁטֵיין: **וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי** 'מָזוֹן', וַוייל עֶסְן דַארְף אִיךְ הָאבְּן פַאר מִיר אוּן פַאר מַיינֶע קִינְדֶער, וואוּ קוּמְט דָא אַרַיין רָצוֹן?!

נָאר זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז דֶער עִיקָר דַארְף אַ מֶענְטְשׁ הָאבְּן אִין לֶעבְּן "רָצוֹן", אוּן אַז מֶען הָאט אַ רָצוֹן אוּן מֶען 'וִויל', הָאט מֶען שׁוֹין פַּרְנָסָה, אוּן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף, אוּן עֶס אִיז נִישְׁט דָא קַיין זַאךְ אִין דִי וֶועלְט וָואס מֶען קֶען

---

[10] דִי סְפַרְדִים וֶוען זֵיי זָאגְן דֶעם פָּסוּק 'פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ', שְׁפְּרֵייטְן זֵיי אוֹיס דִי הַאנְט, וִוי אֵיינֶער זָאגְט: **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!** אַז דוּ מַאכְסְט שׁוֹין אוֹיף דַיין הַאנְט, גֶעבּ מִיר אוֹיךְ אַרַיין אִין דִי הַאנְט. וַוייל זֵיי הָאבְּן זֵייעֶר אַ שְׁטַארְקֶע אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן צא): דִי אֱמוּנָה פוּן אַ אִיד דַארְף זַיין אַזוֹי שְׁטַארְק אַז עֶס זָאל זִיךְ צוּשְׁפְּרֵייטְן אִין אַלֶע אֵיבָרִים נִישְׁט נָאר אִין זַיין הַארְץ זָאל עֶר גְלֵייבְּן, אַזוֹי וִוי דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ זָאגְט, אַז וֶוען מֶען וַואשְׁט זִיךְ **נְטִילַת יָדַיִם** אוּן מֶען זָאגְט: **שְׂאוּ יְדֵיכֶם קוֹדֶשׁ**, זָאל מֶען אוֹיפְהֵייבְּן דִי הֶענְט אוֹיף אַרוֹיף אַקֶעגְן דִי קָאפּ, כְּדֵי מֶען זָאל אִינְזִין הָאבְּן אַרַיינְצוּבְּרֶענְגְן דִי קְדוּשָׁה אִין דִי הַאנְט. פוּן דֶעם זֶעהְט מֶען - פִּירְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אוֹיס - אַז דֶער עִיקָר וֶוענְדְט זִיךְ וִויפִיל מֶען גְלֵייבְּט אִין דֶעם, אוּן אַז דִי אֱמוּנָה דַארְף זִיךְ צוּשְׁפְּרֵייטְן אוֹיךְ אִין דִי הַאנְט.

נִישְׁט בַּאקְרִיגְן אוֹיב וויל מֶען אֱמֶת׳דִיג! אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי דֶערְצֵיילְט בַּיי דִי מַעֲשֶׂה פוּנֶעם ׳בַּעַל בִּטָחוֹן׳, אַז עֶר הָאט גֶענוּמֶען וָואסְפַּארַא אַרְבֶּעט מֶען הָאט אִים גֶעגֶעבְּן, אוּן נִישְׁט גֶעזָאגְט: עֶס פַּאסְט מִיר נִישְׁט! אָדֶער, וָואס וֶועט יֶענֶער זָאגְן! אֵיינְמָאל הָאט עֶר אוֹיסְגֶעקֶערְט אַ שְׁטַאל, אֵיינְמָאל הָאט עֶר פַּארָאכְטְן אַ פֶענְסְטֶער, אֵיינְמָאל אַ טִיר, וָואס מֶען הָאט אִים פָארְגֶעשְׁלָאגְן, אוּן אַזוֹי הָאט עֶר שְׁטֶענְדִיג גֶעלֶעבְּט רוּאִיג אוּן צוּפְרִידְן.

דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ אִיז בִּרוּחָנִיוּת, קוֹדֶם הֵייבּ אָן, וִויל אֵיינְמָאל דוּרְךְ לֶערְנֶען תַּנַ״ךְ! צוּ זֶעהְן וִוי אַזוֹי תַּנַ״ךְ זֶעהְט אוֹיס, וִויל קוֹדֶם אֵיינְמָאל עֶנְדִיגְן שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה! אֵיינְמָאל דוּרְכְגֵיין גְמָרָא: בַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא! אַפִילוּ דוּ פַארְשְׁטֵייסְט נִישְׁט, אוּן אַפִילוּ אַז דִי עִבְרֵי אִיז דִיר שְׁוֶוער צוּ זָאגְן [בִּפְרַט יְרוּשַׁלְמִי[11]], אוּן אַז מֶען הָאט אַ רָצוֹן אוּן מֶען עֶנְדִיגְט: מִקְרָא, מִשְׁנָה, בַּבְלִי

---

[11] בָּרוּךְ הַשֵּׁם הַיינְט אִיז שׁוֹין דָא אַזַאלֶעכֶע שֵׁיינֶע פֵּירוּשִׁים אוֹיף יְרוּשַׁלְמִי אוֹיךְ, אַז מֶען קֶען עֶס גְרִינְג פַארְשְׁטֵיין.

ירושלמי תּוספתּא, טור, שלחן ערוך, באקומט מען שוין אַ חשק דאס נאכאַמאל דורכצוגיין, און אַז מען לערנט דאס צוויי דריי מאל איבערצייגט מען זיך, אַז מען האט נישט אַזא שווערע קאפּ ווי מען האט אַליין געמיינט - און ווי מען האט אים איינגערעדט, די התחזקות ליגט אין אונז דער הייליגער רבי אַריין, מען זאל קיינמאל נישט מיד ווערן און אויפגעבן.

ו.

ביי חסידים ווערט אָנגערופן דעם ערשטן שבת נאך פּסח "שליסל שבת", און ווען מען באַקט חלות ליגט מען אַרויף דערויף אַזוי ווי אַ שליסל פון די טייג, און דער פּשוט'ער טעם איז, ווייל ווען עס איז געקומען די צייט די אידן זאלן אַרויסגיין פון מצרים האט מען נישט געקענט מער וואַרטן קיין איין מינוט, נאר גלייך געדאַרפט לויפן, ממילא איז נישט געווען קיין צייט די טייג זאל ווערן חמץ, און מען האט נאר געגעסן מצה, וועגן דעם טאר מען פּסח נישט עסן קיין חמץ, אָבער איינמאל אַז עס איז דורך פּסח מעג מען שוין עסן חמץ, דאך אָבער אינמיטן

וָואךְ אִיז מֶען נִישְׁט מְחוּיָב צוּ עֶסְן, נָאר שַׁבָּת טָאר נִישְׁט פַּאסְטְן אוּן מֶען אִיז מְחִיוּב צוּ עֶסְן, אוּן מֶען דַארְף הָאבְּן חַלָּה פַאר 'לֶחֶם מִשְׁנָה', דֶערְפַאר אִיז אִין דֶעם שַׁבָּת דֶער עִיקָר 'שְׁלִיסְל פוּן פַּרְנָסָה' בִּיז קוּמֶענְדִיגְן יָאר פֶּסַח, וֶועגְן דֶעם אִיז אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ צוּ בֶּעטְן דֶעם שַׁבָּת אוֹיף פַּרְנָסָה, ווַייל אַלֶע הַשְׁפָּעוֹת וָואס אַ מֶענְטְשׁ בַּאקוּמְט אִינְמִיטְן וָואךְ הֵייבְּט זִיךְ אָן פוּן שַׁבָּת (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ פַּרְשַׁת יִתְרוֹ, דַף פ"ח ע"א).

ז.

אַזוֹי וִוי עֶס אִיז הַיינְט דִי יָארְצַייט פוּנֶעם הֵיילִיגְן צַאנְזֶער רָב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ[12], אוּן וִוי בַּאוואוּסְט אִיז עֶר גֶעוֶועזְן אַ 'חַד בְּדָרָא' אִין 'צְדָקָה', זַיין אֵיינִיקְל הרה"ק רֶבִּי שְׁלֹמֹה בָּאבּוֹבֶער זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ[13], הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט: דֶער זֵיידֶע אִיז גֶעוֶועזְן אַ חִידוּשׁ אוּן אַ גָאוֹן נִישְׁט נָאר אִין תּוֹרָה [וִוי בַּאקַאנְט], נָאר דֶער עִיקָר גְאוֹנוֹת פוּן אִים אִיז

[12] יוֹם פְּטִירָתוֹ כ"ה נִיסָן ה'תרל"ו.

[13] זַיין זֵיידֶע דֶער הֵיילִיגֶער צַאנְזֶער רָב הָאט אִים אוֹיפְגֶעצוֹיגְן ווַייל זַיין טַאטֶע רֶבִּי מֵאִיר נָתָן זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אִיז אַוֶועק יוּנְגֶערְהֵייט [ט"ו מְנַחֵם אָב ה'תרט"ו].

גֶעוֶוען אִין צְדָקָה. וַוייל עֶר פְלֶעגְט שְׁטֶענְדִיג טֵיילְן מוֹרָא׳דִיג אַסַאךְ צְדָקָה, עֶר הָאט פוּן יֶעדְן אֵיינֶעם גֶערִיסְן גֶעלְט, אַפִילוּ פוּן דִי אֵייגֶענֶע קִינְדֶער הָאט עֶר אַוֶועקְגֶענוּמֶען זֵייעֶר קְלֵיידֶער פַאר צְדָקָה. מֶען הָאט אַמָאל גֶעקוֹיפְט נַייעֶ שִׁיךְ פַאר זַיין זוּהְן דֶער הֵיילִיגֶער שִׁינָאוֶוער רַב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, הָאט עֶר צוּגֶענוּמֶען דִי שִׁיךְ אוּן דָאס אַוֶועק גֶעגֶעבְן פַאר אָרִימֶע קִינְדֶער. אַמָאל הָאבְּן דִי חֲסִידִים וָואס זֵיי זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּם רֶבִּי׳ן, אִים גֶעטְרָאפְן וואוּ עֶר לִיגְט אִין בֶּעט, פְרֶעגְן זֵיי אִים: יְחֶזְקֵאלֶ׳ע! וָואס גֵייט פָאר מִיט דִיר, דוּ בִּיסְט קְרַאנְק?! זָאגְט עֶר: נֵיין, נָאר דִי טַאטֶע הָאט מִיר צוּגֶענוּמֶען דִי הֶעמְד מִיט דִי הוֹיזְן אוּן דִי שִׁיךְ! אוּן מִיר גֶעזָאגְט: יְחֶזְקֵאלֶ׳ע! דוּ וֶועסְט הָאבְּן צוּם סוֹף וָואס דוּ דַארְפְסְט, אָבֶּער דֶער אָרִימֶער יָתוֹם אָדֶער יְתוֹמָה, וֶועט נִישְׁט הָאבְּן[14].

---

[14] דֶערְפַאר וֶוען עֶס אִיז גֶעקוּמֶען פַאר פֶּסַח אוּן מֶען הָאט גֶעקוֹיפְט פַאר דִי קִינְדֶער נַייעֶ שִׁיךְ הָאבְּן זֵיי דָאס גֶעמוּזְט עֶרְגֶעץ בַּאהַאלְטְן פוּן זֵייעֶר טַאטְן.

וֶוער רֶעדְט נָאךְ וֶוען עֶס אִיז גֶעקוּמֶען פַאר יוֹם טוֹב סוּכּוֹת וָואס דֶער אֲרִ"י הַקָדוֹשׁ זָאגְט (פְּרִי עֵץ חַיִים שַׁעַר חַג הַסוּכּוֹת, סוֹף פֶּרֶק ג): עֶרֶב סוּכּוֹת דַארְף מֶען גֶעבְּן צְדָקָה, אוּן עֶר אַלֵיין פְלֶעגְט אוֹיפְמַאכְן זַיין בַּייטְל, אוּן יֶעדְן אָרִימַאן וָואס אִיז גֶעקוּמֶען הָאט עֶר גֶעזָאגְט: נֶעם אַרוֹיס וִויפִיל דוּ ווילְסְט. הָאט עֶר אַוַודַאי אוֹיסְגֶעטֵיילְט אוֹיסְטֶערְלִישׁ אַסַאךְ צְדָקָה, אֵיינְמָאל עֶרֶב יוֹם טוֹב נָאכְמִיטָאג הָאט עֶר גֶעזֶעהְן וִוי דִי אֶתְרוֹגִים סוֹחֲרִים גֵייעֶן שׁוֹין אַהֵיים מִיט אַ בְּרֵייטְקַייט, נָאכְן עֶנְדִיגְן פַארְקוֹיפְן דִי אֶתְרוֹגִים, זֶעהְט זַיין אֵיינִיקְל דֶער עֶרְשְׁטֶער בָּאבּוּבֶער רָב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, וִוי אַזוֹי זַיין זֵיידֶע דֶער הֵייליגֶער צַאנְזֶער רָב רוּפְט זֵיי אַלֶע אַרַיין, אִיז עֶר גֶעוֶוען נֵייגֶערִיג וָואס קֶען עֶר וֶועלְן פוּן זֵיי יֶעצְט, וֶוען מֶען גֵייט שׁוֹין בַּאלְד דַאוֶונֶען? זֶעהְט עֶר וִוי אַזוֹי עֶר נֶעמְט יֶעדְן אֵיינֶעם עֶקְסְטֶער, אוּן אִיז אִים מַסְבִּיר אוּן בֶּעהְט אִים: אַזוֹי וִוי דוּ הָאסְט דָאךְ גֶעמַאכְט גֶעלְט פוּן פַארְקוֹיפְן דִי אֶתְרוֹגִים, אוּן פוּן יֶעצְט בִּיז נָאךְ יוֹם טוֹב וֶועט אִיר שׁוֹין נִישְׁט נוּצְן דִי גֶעלְט, וֶועגְן דֶעם בָּארְגְט מִיר אוֹיס דָאס גֶעלְט, אוּן נָאךְ יוֹם טוֹב דֶערְמַאנְט מִיר, אוּן אִיךְ

װעל אַייך אַלעס אָפּגעבן. און זיי האָבן אים אַוַדאי געבאָרגט, און ער האָט גלייך גערופן דעם **גַבַּאי צְדָקָה**, און אים געגעבן אַ גאַנצע ליסט װעם ער זאָל אַריבער רופן, פרעגט אים דער איינִיקל: זיידע! האָסט דאך שוין אויסגעטיילט צְדָקָה פאַר די אַלע אָרימעלַייט, פאַרװאס געסטו יעצט נאָכאַמאָל, און דו װערסט יעצט אַ פרישער בַעל חוב פון טויזענטער דאָלאַרן?! זאָגט ער אים: מַיין טַייערער איינִיקל, איך װעל דיר מַסבִּיר זַיין: אֶמֶת טַאקע, די הוצָאות אויף יום טוב האָבן זיי שוין, אָבער קיין ׳עונֶג׳ יום טוב האָבן זיי נישט, וַוייל זיי זענען אַ גאַנץ יום טוב צוּבְרָאכן און בַּאזאָרגט, װי אַזוי זיי װעלן האָבן אויף אַ גאַנץ װינטער? מִמֵילָא יעצט געב איך זיי, אַז זיי זאָלן האָבן אויפן װינטער, כְּדֵי זיי זאָלן זַיין רואיג און האָבן אַ **״עונֶג יום טוב״**.

אַזוי אויך פאַרציילט מען, אַז אַזוי װי דער סֵדֶר פלעגט זַיין אַז דער גַבַּאי פלעגט קודם שרַייבן די הַמלָצָה בְּרִיװוּן פאַר אָרימעלַייט, און דער הייליגער צאַנזער רַב פלעגט דאָס אונטערשרַייבן, איז אַמאָל געקומען אַ איד, װאס

דֶער גַבַּאי הָאט גֶעזֶעהְן אַז עֶר אִיז נִישְׁט וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין, הָאט עֶר אִים אַלְץ אַוֶועק גֶעשְׁטוּפְּט אוּן נִישְׁט גֶעוָואלְט גֶעבְּן קַיין הַמְלָצָה, אִיז דֶער אִיד גֶעגַאנְגֶען גְלַייך צוּם צַאנְזֶער רָב, אוּן אִים פַארְצֵיילְט, אַז דֶער גַבַּאי ווִיל אִים נִישְׁט גֶעבְּן קַיין הַמְלָצָה.

דֶער הֵיילִיגֶער צַאנְזֶער רָב הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעעֶרגְט אוֹיפְן גַבַּאי, אוּן עֶר רוּפְט אִים שְׁנֶעל אַרַיין, אוּן עֶר פְּרֶעגְט אִים: פַארְוָואס ווִילְסְטוּ אִים נִישְׁט גֶעבְּן קַיין הַמְלָצָה? זָאגְט עֶר: אַז עֶר הָאט עֶפֶּעס וָואס צוּ רֶעדְן אַלֵיין צוּם רֶבִּי'ן. שִׁיקְט דֶער צַאנְזֶער רָב אַרוֹיס דֶעם אִיד, אוּן דֶער גַבַּאי הֵייבְּט אָן מַסְבִּיר זַיין פַארְן רֶבִּי'ן: עֶס אִיז אַ בִּזָיוֹן אַז דֶער מֶענְטְשׁ וֶועט אַרוּם גֵיין מִיט אַייעֶר הַמְלָצָה, וַוייל עֶר אִיז זֵייעֶר אַ פְּרָאסְטֶער מֶענְטְשׁ וְכוּ'. זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער צַאנְזֶער רָב: אוֹיבּ אַזוֹי מוּז אִיךְ אִים יָא גֶעבְּן אַן הַמְלָצָה.

דֶער גַבַּאי הָאט נָאךְ פְּרָאבִּירְט צוּ טַעֲנָה'ן מִיטְן רֶבִּי'ן וֶועגְן דֶעם, רוּפְט זִיךְ אָן דֶער הֵיילִיגֶער צַאנְזֶער רָב אוּן זָאגְט אִים: דוּ וֵוייסְט וָואס אִיז דִי חִילוּק צְוִוישְׁן מִיר מִיט דִיר?! אִיךְ גֶעבּ טוֹיזֶענְט הַמְלָצוֹת אַזוֹי אַז אֶפְשָׁר פוּן דִי

אַלֶע טוֹיזֶענְט וֶועט זַיין אֵיינֶער אַ אֱמֶת׳ער אָרִימַאן, אוּן אִיךְ וִויל טַאקֶע זוֹכֶה זַיין אִים צוּ הֶעלְפְן, אָבֶער דוּ גֶעבְּסְט נִישְׁט פַאר טוֹיזֶענְט, מְמֵילָא בִּיזְטוּ נִישְׁט זוֹכֶה צוּ דֶעם אֵיינֶעם אֱמֶת׳ן אָרִימַאן אוֹיךְ נִישְׁט.

פַאר דֶעם גְרוֹיסְן בַּאוואוּסְטְן גָאוֹן הָרַב חַיִים קְרֵייזְוִוירְט זַצַ״ל דֶער רָב פוּן אַנְטְוֶוערְפְּן, הָאט אַ דָאקְטֶער בַּאשְׁטֶעטִיגְט אַז עֶר הָאט יֶענֶע מַעֲשֶׂה רַחְמָנָא לִצְלָן, אִיז עֶר גֶעפָארְן צוּם סְטֵייפְּלֶער גָאוֹן [רֶבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קַנְיֶיבְסְקִי], זֵכֶר צַדִיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, אוּן זִיךְ אוֹיסְגֶעוֵויינְט דָאס הַארְץ, הָאט אִים דֶער סְטֵייפְּלֶער זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ דֶעמָאלְטְס גֶעזָאגְט אַ מוֹרָא׳דִיגֶע זַאךְ: מֶען זָאגְט יֶעדְן טָאג צוּפְרִי [בַּיי דִי בְּרֵייתָא נָאךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה]: אֵלוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּירוֹתֵיהֶם וְכוּ׳, וּבִיקוּר חוֹלִים, וְהַכְנָסַת כַּלָה, וּלְוָיַת הַמֵת. הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט: וִוי קוּמְט אַרַיין צְוִוישְׁן ׳בִּיקוּר חוֹלִים׳ אוּן ׳לְוָיַת הַמֵת׳, דִי מִצְוָה פוּן ׳הַכְנָסַת כַּלָה׳, עֶס וָואלְט גֶעדַארְפְט שְׁטֵיין: הַכְנָסַת אוֹרְחִים אוּן הַכְנָסַת כַּלָה, אוּן נָאכְדֶעם בִּיקוּר חוֹלִים וְהַלְוָיַת הַמֵת?! נָאר אַז אַ מֶענְטְשׁ אִיז נִזְהָר אִין דִי מִצְוָה

פון ׳הַכְנָסַת כַּלָּה׳, דֶעמָאלְטְס אַפִילוּ אוֹיבּ עֶס אִיז נִגְזָר גֶעוָוארְן אוֹיף אִים אַז עֶר מוּז אַוֶועק גֵיין פוּן דִי וֶועלְט, טוּט דִי מִצְוָה בַּאשִׁיצְן אוֹיף אִים, אוּן דָאס מַאכְט אַ צְוִוישְׁן שֵׁייד צְוִוישְׁן בִּיקוּר חוֹלִים אוּן הַלְוָיַת הַמֵּת.

אוּן אַזוֹי הָאט עֶר טַאקֶע גֶעטוּהְן, עֶר הָאט עוֹסֵק גֶעוֶוען אַסַאךְ אִין דִי מִצְוָה פוּן הַכְנָסַת כַּלָּה [עֶר פְלֶעגְט אַלְץ גֶעבְּן מַתָּן בְּסֵתֶר], אוּן עֶר הָאט גֶעלֶעבְּט נָאךְ צְוֵויי אוּן צְוָואנְצִיג יָאר, אוּן דָאס אִיז מֶען גֶעוָואר גֶעוָוארְן נָאךְ זַיין פְּטִירָה.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ זָאגְט (מִשְׁלֵי כב, כב) **אַל תִּגְזָל דָּל, כִּי דַל הוּא** - דוּ זָאלְסְט נִישְׁט גַזְלֶ'ן פוּן אַן אָרִימַאן, כָאטְשִׁיג עֶר קֶען זִיךְ נִישְׁט אַקֶעגְן שְׁטֶעלְן אַקֶעגְן דִיר. פְרֶעגְט דִי וֶועלְט: וָואס קֶען מֶען דֶען צוּנֶעמֶען פוּן אַ אָרִימַאן?! נָאר אַז מֶען זָאגְט: ׳עֶר׳ אִיז בִּכְלַל נִישְׁט אָרִים! אִים דַארְף מֶען נִישְׁט הֶעלְפְן! אָדֶער מֶען זָאגְט: דֶער בַּאשֶׁעפֶער וֶועט אִים שׁוֹין הֶעלְפְן! מִיט דֶעם גַזְלֶ'ט מֶען דֶעם אָרִימַאן. וֶועגְן דֶעם דַארְף מֶען בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּ וִויסְן וואוּ אוּן

וֶוען צוּ גֶעבְּן צְדָקָה[15], דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָאט גֶעמַאכְט דֶערוֹיף אַסַאךְ תְּפִלּוֹת (לִיקוּטֵי תְּפִלּוֹת חֵלֶק א תְּפִלָּה כה; עז; קנב; חֵלֶק ב, ד) וואוּ עֶר בֶּעהְט: **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!** אַז אִיךְ גֶעבּ שׁוֹין יָא צְדָקָה זָאל אִיךְ וִויסְן וואוּ דָאס צוּ גֶעבְּן, אַז עֶס זָאל גֵיין נָאר אוֹיף גוּטֶע פְּלֶעצֶער.

ח.

אַזוֹי וִוי עֶס קוּמְט יֶעצְט אַ לַאנְגְן זוּמֶער, דַארְף מֶען דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף 'שְׁמִירַת עֵינַיִם', מֶען זָאל הָאבְּן אָפְּגֶעהִיטֶענֶע אוֹיגְן, אוּן דֶער עִיקָר וֶוענְדְט זִיךְ דָאס אִין דֶעם רָצוֹן פוּנֶעם מֶענְטְשׁ[16], אוֹיבּ וִויל עֶר זַיין הֵיילִיג אוּן הָאבְּן אָפְּגֶעהִיטֶענֶע אוֹיגְן, וֶועט עֶר דָאס קֶענֶען בַּאוַוייזְן, וַוייל אַלֶעס וֶוענְדְט זִיךְ פוּן וָואס אַ

[15] דֶערְפַאר אַז עֶס אִיז מִיר יֶעצְט אוּנְטֶער גֶעקוּמֶען אַזַא גְרוֹיסֶע צְדָקָה פוּן הַכְנָסַת כַּלָּה אִיז דָאס אַ מוֹרָא'דִיגֶער זְכוּת צוּ הָאבְּן אַ חֵלֶק אִין דֶעם.

[16] אָבֶּער עֶס וֶוענְדְט זִיךְ נִישְׁט אִין דִי אַלֶע פַּאטֶענְטְן וָואס מֶען פְּרוּבִּירְט צוּ טוּהְן: זִיךְ אַרוּמְבִּינְדְן מִיט אַ שַׁאל, שְׁוַוארְץ מַאכְן דִי בְּרִילְן, אַרָאפּ נֶעמֶען דִי בְּרִילְן. נָאר אִין דִי רָצוֹן, אוֹיבּ וִויל עֶר נִישְׁט קוּקֶען וֶועט עֶר נִישְׁט זֶעהְן. פּוּנְקְט אַזוֹי וִוי דִי אַלֶע וָואס זֶענֶען מִכְּלוֹמֶר'שְׁט אַקֶעגְן בִּילְדֶער, אוּן עֶר בַּאדֶעקְט זִיךְ הַאלְבּ מִיט דִי הֶענְט, נָאכְדֶעם אִינְטֶערֶעסִירְט עֶר זִיךְ פוּן דֶער זַייט, צוּ דֶער בִּילְד אִיז גֶעלוּנְגֶען, וַוייל אֵיינֶער וָואס וִויל בֶּאֱמֶת נִישְׁט קַיין בִּילְד מַאכְט זִיךְ אִינְגַאנְצְן צוּ דִי אוֹיגְן.

מֶענְטְשׁ טְרַאכְט און וואו זַיין קָאפּ אִיז, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן כא): וואו דֶער מֹחַ פון אַ מֶענְטְשׁ אִיז, דָארְט אִיז דֶער גַאנְצֶער מֶענְטְשׁ. און אַז זַיין מֹחַ טְרַאכְט פון בַּאשֶׁעפֶער, דַארְף עֶר נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן פון גָארְנִישְׁט, בִּפְרַט וֶוען אַ מֶענְטְשׁ גֵייט אוֹיפְן גַאס אַלֵיין און עֶר רֶעדְט צוּם בַּאשֶׁעפֶער, אִיז אִים דָאס דִי גְרֶעסְטֶע שְׁמִירָה.

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן מֶען זָאל הָאבְּן אַ גֶעזוּנְטְן זוּמֶער, און זוֹכֶה זַיין צוּ גֵיין אַקֶעגְן מָשִׁיחַ צִדְקֵינוּ.

~תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם~

הספר
הקדוש הזה

נדפס לטובת נשמת בעל מחבר
של הספר הזה מאור עינינו,
חיות נפשינו, עטרת ראשינו, כבוד
קדושת מרן הגה"ק רבי

אליעזר שלמה

בן רבי

מנחם זאב

זצוקללה"ה
נלב"ע י"ד שבט תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

הספר הקדוש הזה
נדפס לזכות

יואל בן ריצא רעכיל נ"י
וזוגתו
אסתר גיטל בת חיי שרה האדיא תחי'

וילדיהם
שלמה, אלחנן חיים, מרים העניא זיסל,
שמעון, נחמן נתן, יצחק דוד, צבי,
רחל לאה, יוסף, מנחם, יחזקאל.

הקדוש ברוך הוא ימלא את כל משאלות לבם לטובה, ויתברכו מפי אל עליון בבני חיי ומזוני רוויחא, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, אמן כן יהי רצון.

בס"ד

פרייליכע נייעס!

איר קענט באקומען דעם שטארק
אויפגעכאפטע וועכנטליכע

קרית ברסלב

יעדע וואך
ביי אייער
טיר

פאר בלויז
$3.99

תוכנ'דיג און
ציענדיג

וואס איר וועט נישט
טרעפן אין ערגעץ

אדרבה איבערצייגט
אייך אליין

צו סובסקרייבן רופט יעצט אריין
אדער שיקט א טעקסט צו:

718-387-2691

SUBSCRIBE@KERENHADFUSA.ORG

282 • DESIGN | 845.406.4250